

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์ โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่ม รวมเป็นจำนวน 22 ราย เนื่องจำนวนประชากร คือสำนักงานสถาปนิกใน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ใน พ.ศ. 2546 มีสำนักงานสถาปนิกที่ขึ้นทะเบียนกับสมาคมสถาปนิกสยาม 73 แห่ง โดยเป็นสำนักงานที่ให้บริการวิชาชีพสถาปนิกด้านการออกแบบเป็นหลักจำนวนทั้งหมด 55 แห่ง ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 22 รายคิดเป็น 40% จากการเก็บข้อมูลสามารถแบ่งเป็นสถาปนิกในแต่ละกลุ่มได้จำนวนดังต่อไปนี้ (สามารถดูรายชื่อได้จาก ภาคผนวก จ. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย)

1. สถาปนิกที่มีประสบการณ์ในการรับงานออกแบบต่างประเทศมาก คือมีประสบการณ์ในการรับงานออกแบบต่างประเทศอย่างต่อเนื่องมากกว่า 10 ปี หรือ มากกว่า 10 โครงการ จำนวน 7 ราย
2. สถาปนิกที่มีประสบการณ์ในการรับงานออกแบบต่างประเทศปานกลาง คือมีประสบการณ์ในการรับงานออกแบบต่างประเทศอย่างต่อเนื่องมากกว่า 5 ปีแต่ไม่เกิน 9 ปี หรือ มากกว่า 5 โครงการแต่ไม่เกิน 9 โครงการ จำนวน 4 ราย
3. สถาปนิกที่มีประสบการณ์ในการรับงานออกแบบต่างประเทศน้อย คือ มีประสบการณ์ในการรับงานออกแบบต่างประเทศอย่างต่อเนื่องอย่างน้อย 1 ปีแต่ไม่เกิน 4 ปี หรือ อย่างน้อย 1 โครงการแต่ไม่เกิน 4 โครงการ จำนวน 7 ราย
4. สถาปนิกที่ไม่มีประสบการณ์ในการรับงานออกแบบจากประเทศ แต่มีประสบการณ์การออกแบบสถาปัตยกรรมในประเทศไทยอย่างต่อเนื่องไม่น้อยกว่า 3 ปี ซึ่งมีความสนใจในการรับงานออกแบบต่างประเทศ หรือเคยพยายามที่จะรับงานออกแบบจากต่างประเทศ จำนวน 4 ราย

จำนวนสำนักงานสถาปนิกในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษาตั้งใจให้มีจำนวนที่เท่ากันหรือใกล้เคียง ในแต่ละกลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีน้ำหนักของความเห็นในแต่ละกลุ่มเท่ากัน แต่เนื่องจากปัจจัย 3 ด้านดังต่อไปนี้ทำให้จำนวนสำนักงานสถาปนิกในแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกัน คือ

1. จากการสำรวจเบื้องต้นได้จัดกลุ่มตัวอย่างให้มีจำนวนที่เท่ากัน แต่เมื่อทำการสัมภาษณ์ลงในรายละเอียดจึงพบว่าข้อมูลที่แท้จริงมีความคลาดเคลื่อนจากการสำรวจเบื้องต้น เนื่องจากสำนักงานที่รับงานออกแบบต่างประเทศบางครั้งยังไม่ได้เริ่มทำการออกแบบ เพียงแค่อยู่ในขั้นตอนเพียงแค่การเสนอโครงการเท่านั้น ผู้วิจัยจึงคัดเลือกให้ไปอยู่ในกลุ่มตัวอย่างที่ถูกต้องตามคำจำกัดความของแต่ละกลุ่มที่กำหนดไว้ข้างต้น

2. เวลาและสถานการณ์ตลาดธุรกิจออกแบบ เนื่องจากงานวิจัยนี้มีข้อจำกัดในเรื่องเวลาซึ่งเป็นข้อจำกัดที่สำคัญในการทำการติดต่อเพื่อทำการสัมภาษณ์สถาปนิกในแต่ละกลุ่ม และช่วงเวลาที่ติดต่อขอสัมภาษณ์นั้นเป็นช่วงที่ตลาดงานออกแบบในประเทศอยู่ในช่วงที่ม้งานออกแบบเป็นจำนวนมาก จึงอาจจะมีผลต่อความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างบางส่วน
3. ข้อจำกัดในเรื่องข้อมูล ข้อมูลส่วนใหญ่จะเป็นข้อมูลที่มีได้มีการบันทึกไว้ เป็นประสบการณ์ของกลุ่มตัวอย่าง และเป็นข้อจำกัดในการเปิดเผยข้อมูลทางธุรกิจ บางครั้งจึงไม่ได้รับความร่วมมือในการเปิดเผยข้อมูล

ผู้ศึกษาจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 4 หัวข้อหลัก เพื่อให้ทำความเข้าใจได้ง่ายในการวิเคราะห์ผลและทำการสรุป โดยในแบบสัมภาษณ์จะแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ตามโครงสร้างของแบบสัมภาษณ์ คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

- เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ การทำงาน ประสบการณ์ และภูมิหลังของผู้ให้สัมภาษณ์ เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความถูกต้องมากขึ้น
- เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการวางนโยบายของสำนักงานในการรับงานออกแบบต่างประเทศ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลโครงการและลูกค้างานออกแบบต่างประเทศ

- เพื่อใช้วิเคราะห์ กลุ่มประเทศ กลุ่มลูกค้า และประเภทโครงการ ที่สถาปนิกไทยมีประสบการณ์ในการออกแบบงานต่างประเทศ
- วิเคราะห์ถึงความแตกต่างของประสบการณ์ทำงานของกลุ่มตัวอย่างที่มีผลต่อ กลุ่มประเทศ กลุ่มลูกค้า และประเภทโครงการ
- วิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ของกลุ่มประเทศ กลุ่มลูกค้า และประเภทโครงการ

ส่วนที่ 3 ข้อมูลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติวิชาชีพและการบริการงานออกแบบในประเทศและต่างประเทศ ในหัวข้อดังต่อไปนี้

- ขอบเขตและขั้นตอนการให้บริการงานออกแบบ
- การปฏิบัติวิชาชีพ
- องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบสถาปัตยกรรม
- พื้นฐานในการบริหารและการดำเนินธุรกิจ

เพื่อใช้ในการวิเคราะห์หาความแตกต่างของการบริการวิชาชีพในต่างประเทศ ว่ามีความแตกต่างจากประเทศไทยในด้านใดบ้าง และก่อให้เกิดผลกระทบในการให้บริการงานนอกแบบหรือไม่ อย่างไร และหาสาเหตุของความแตกต่างที่เกิดขึ้น

ส่วนที่ 4 ความคิดเห็นและประสบการณ์ของการปฏิบัติวิชาชีพและการบริการงานนอกแบบต่างประเทศ

- เพื่อใช้วิเคราะห์ ข้อดี ข้อเสีย เหตุผลและปัญหาของการให้บริการของสถาปนิกที่ทำอยู่ปัจจุบันในประเทศต่างประเทศ
- เพื่อใช้วิเคราะห์หาแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น และหาแนวทางสำหรับสถาปนิกไทยที่มีความต้องการที่จะทำงานนอกแบบในต่างประเทศ

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสัมภาษณ์และสำนักงาน

เป็นการนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ โดยอาศัยการแจกแจงความถี่ของข้อมูลประกอบกับการบรรยาย และยกตัวอย่างความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 4.1 แสดงอายุ

อายุเฉลี่ย (ปี)	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4
	44.50	48	48.25	52

ตารางที่ 4.2 แสดงประสบการณ์ทำงานวิชาชีพในประเทศไทย

ประสบการณ์ทำงานวิชาชีพในประเทศไทยเฉลี่ย (ปี)	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4
	16.25	22.75	21.75	26

ตารางที่ 4.3 แสดงประสบการณ์ทำงานวิชาชีพในต่างประเทศ

ประสบการณ์ทำงานวิชาชีพในต่างประเทศเฉลี่ย (ปี)	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4
	4.5	1.5	1.75	2.5

ตารางที่ 4.4 แสดงสถานะการทำงาน

สถานะการทำงาน	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4
สถาปนิกและผู้บริหาร	6	3	7	4
สถาปนิกอาวุโส	1	1	0	0
ผลรวม	7	4	7	4

จากตารางที่ 4.1 4.2 และ 4.3 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ทั้ง 4 กลุ่ม มีอายุ และประสบการณ์ที่ให้บริการอยู่ในวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยที่ไม่แตกต่างกันมากนัก และมีประสบการณ์ทำงานวิชาชีพทั้งในและต่างประเทศรวมกันเกิน 20 ปี ดังนั้นความเข้าใจในการให้บริการวิชาชีพ และความเข้าใจในงานสถาปัตยกรรมมีความเห็นใกล้เคียงกัน จากตารางที่ 4.4 ก็แสดงให้เห็นว่า สถานะการทำงานของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 ราย จาก 22 ราย เป็นทั้งสถาปนิกและเป็นทั้งผู้บริหารของสำนักงานนั้นๆ แม้จะมีผู้ให้สัมภาษณ์เพียง 2 รายจากกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 เท่านั้น (ผู้ให้สัมภาษณ์ 2 รายที่มีได้เป็นผู้บริหารนั้น เป็นตัวแทนของสำนักงานที่ไม่ประสงค์จะออกนามในการให้ข้อมูล) ที่เป็นสถาปนิกที่มีได้อยู่ในตำแหน่งผู้บริหาร แต่ก็ยังเป็นสถาปนิกอาวุโสของสำนักงาน จึงเป็นข้อสนับสนุนถึงมุมมองหรือประสบการณ์การทำงานในวิชาชีพที่ใกล้เคียงกันอย่างชัดเจนขึ้น

โดยกลุ่มตัวอย่างที่ 1 นั้นมีอายุและประสบการณ์ทำงานวิชาชีพในประเทศไทยน้อยที่สุด กลุ่มตัวอย่างที่ 2 และ 3 นั้นมีอายุและประสบการณ์ทำงานใกล้เคียงกันมาก ส่วนกลุ่มที่ 4 นั้นมีอายุและประสบการณ์ทำงานวิชาชีพในประเทศไทยสูงที่สุด โดยที่ความแตกต่างค่าเฉลี่ยของอายุและประสบการณ์ในวิชาชีพของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 4 มีความแตกต่างกันถึง 8 ปี โดยที่กลุ่มตัวอย่างที่ 1 ค่าเฉลี่ยของอายุเพียงแค่ 44.5 ปี ซึ่งยังเหลือระยะเวลาในการประกอบวิชาชีพถึง 15 ปี มีโอกาสที่จะเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของวิชาชีพในการเปิดการค้าเสรีมากที่สุด ซึ่งเป็นเหตุผลสนับสนุนถึงสาเหตุในการรับงานออกแบบต่างประเทศ รวมทั้งประสบการณ์ทำงานวิชาชีพในต่างประเทศนั้น กลุ่มตัวอย่างที่ 1 สูงสุด คือ 4.5 ปี ส่วนกลุ่มที่ 2 และ 3 นั้นประสบการณ์ใกล้เคียงกัน คือ 1 ปีเศษ โดยที่กลุ่มที่ 4 มีประสบการณ์ในการทำงานต่างประเทศสูงกว่ากลุ่มที่ 2 และ 3 เนื่องจาก มีผู้ให้สัมภาษณ์ 1 ท่านมีประสบการณ์สูงมากจึงทำให้ค่าเฉลี่ยสูงกว่าปกติ

ตารางที่ 4.5 แสดงสถานะการจบการศึกษาชั้นสูงสุด

การจบการศึกษาชั้นสูงสุด	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4
ในประเทศ	2	1	1	1
ต่างประเทศ	5	3	6	3
ผลรวม	7	4	7	4

ตารางที่ 4.6 แสดงประสบการณ์ในการทำงานต่างประเทศ

ประสบการณ์ทำงานต่างประเทศ	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4
เคย	6	2	3	2
ไม่เคย	1	2	4	2
รวม	4	4	4	4

จากตารางที่ 4.6 และ 4.7 สามารถสรุปได้ว่าการมีประสบการณ์ทำงานในต่างประเทศนั้นมีผลต่อการรับงานออกแบบต่างประเทศมากกว่าการจบการศึกษาจากต่างประเทศ เนื่องจากในกลุ่มตัวอย่างที่ 1 ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการรับงานออกแบบต่างประเทศนั้นมีสัดส่วนผู้จบการศึกษาจากต่างประเทศต่ำสุดและมีสัดส่วนใกล้เคียงกับกลุ่มที่ 2 และ กลุ่มที่ 4 ส่วนกลุ่มที่ 3 ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการรับงานออกแบบต่างประเทศน้อยกลับมีสัดส่วนของผู้ที่จบการศึกษาจากต่างประเทศสูงที่สุด แสดงว่าการจบการศึกษาจากต่างประเทศไม่มีผลต่อการรับงานออกแบบต่างประเทศ

ส่วนในเรื่องประสบการณ์ทำงานต่างประเทศนั้น กลุ่มที่ 1 จะมีสัดส่วนของการทำงานต่างประเทศสูงที่สุดคือ 6 ใน 7 โดยที่กลุ่มที่ 2 3 และ 4 นั้นจะมีสัดส่วนของการทำงานใกล้เคียงกันคือ 2 ใน 4 และ 3 ใน 4 นอกจากประสบการณ์ในการทำงานต่างประเทศแล้ว ประสบการณ์ในการทำงานกับบริษัทสถาปนิกที่เคยรับงานออกแบบต่างประเทศมาก่อน หรือสำนักงานสถาปนิกที่เป็นสาขาต่างประเทศ¹ ก็มีผลต่อนโยบายในการรับงานออกแบบต่างประเทศ ดังเช่นสถาปนิก 2 รายในกลุ่มตัวอย่างที่ 1 ที่มีได้จบการศึกษาจากต่างประเทศแต่มีประสบการณ์ในการทำงานกับสำนักงานที่เคยรับงานออกแบบต่างประเทศเป็นหลักมาเป็นเวลานาน

ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนพนักงานในสำนักงาน

จำนวนพนักงาน	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4	รวม
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน
1 - 20 คน	2	1	4	1	8
21 - 50 คน	-	2	3	2	7
มากกว่า 50 คนขึ้นไป	5	1	-	1	7
รวม	7	4	7	4	22

หมายเหตุ จากการค้นคว้าเพื่อประกอบการศึกษาครั้งนี้ การแบ่งขนาดของสำนักงานยังไม่มีกำหนดแน่นอนถึงจำนวนพนักงาน หรือจำนวนสถาปนิก แต่ในการศึกษานี้ผู้ศึกษาได้กำหนดจำนวนพนักงานเป็นตัวแบ่งขนาดของสำนักงานเพื่อให้เกิดความเข้าใจได้ตรงกัน โดยให้สำนักงานขนาดเล็กมีพนักงาน 1-20 คน สำนักงานขนาดกลางมีพนักงาน 21-50 คน และสำนักงานขนาดใหญ่มีพนักงาน 50คนขึ้นไป

กลุ่มที่ 1 จากจำนวนตัวอย่างทั้งหมด 7 สำนักงาน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นสำนักงานที่มีขนาดใหญ่ จำนวน 5 สำนักงานจาก 7 สำนักงาน ด้วยขนาดของสำนักงานที่มีขนาดใหญ่จึงแสดงถึงความพร้อมในเรื่องการรับงานในต่างประเทศ มีเพียง 2 สำนักงานที่เป็นสำนักงานขนาดเล็ก ซึ่งเป็นสำนักงานที่มีเอกลักษณ์ในรูปแบบของการออกแบบและมีชื่อเสียงพิเศษในการออกแบบอาคารประเภทโรงแรมพักตากอากาศ (Resort)

¹ พงศธร รุ่งไพบูลย์กุล : สัมภาษณ์ 10 กันยายน 2546

กลุ่มที่ 2 จากตัวอย่างทั้งหมด 4 สำนักงาน กลุ่มตัวอย่างจะมีขนาดสำนักงานแตกต่างกันและคละกันไป โดยมีทั้งสำนักงานขนาดเล็ก 1 สำนักงาน สำนักงานขนาดกลาง 2 สำนักงาน และสำนักงานขนาดใหญ่ 1 สำนักงาน

กลุ่มที่ 3 จากจำนวนตัวอย่างทั้งหมด 7 สำนักงาน เป็นสำนักงานขนาดเล็ก 4 สำนักงาน และสำนักงานขนาดกลาง 3 สำนักงาน

กลุ่มที่ 4 จากตัวอย่างทั้งหมด 4 สำนักงาน กลุ่มตัวอย่างจะมีขนาดสำนักงานแตกต่างกันโดยมีทั้งสำนักงานขนาดเล็ก 1 สำนักงาน สำนักงานขนาดกลาง 2 สำนักงาน และสำนักงานขนาดใหญ่ 1 สำนักงาน โดยที่สำนักงานขนาดใหญ่ในกลุ่มนี้มีได้รับงานจากต่างประเทศเพราะเป็นแนวความคิดของผู้บริหาร ที่ไม่ต้องการขยายงานไปในระดับต่างประเทศเนื่องจากงานที่มีอยู่ในปัจจุบันมีงานในประเทศมากเพียงพอ ไม่ต้องการเสี่ยงที่เริ่มรับงานออกแบบต่างประเทศ

ข้อมูลของขนาดสำนักงาน จากกลุ่มตัวอย่างที่ให้สัมภาษณ์จะเห็นได้ชัดเจนถึงความสัมพันธ์ของขนาดสำนักงานกับการให้บริการงานออกแบบต่างประเทศ ว่าสำนักงานที่มีขนาดใหญ่จะมีศักยภาพในการให้บริการงานในต่างประเทศอย่างต่อเนื่องมากกว่าสำนักงานในขนาดกลางและขนาดเล็ก เนื่องจากความพร้อมในเรื่องบุคลากร รูปแบบการจัดการของสำนักงาน โครงการต่างประเทศต้องใช้เวลาของบุคลากรที่รับผิดชอบมากกว่าโครงการในประเทศ เนื่องจากต้องเพิ่มความละเอียดรอบคอบเพื่อป้องกันความผิดพลาดของแบบ ใช้เวลาในการเดินทางเพื่อติดต่อประสานงาน จึงทำให้จำนวนโครงการที่รับผิดชอบน้อยกว่าโครงการในประเทศ² ซึ่งสำนักงานขนาดเล็กหรือกลางอาจจะมีบุคลากรไม่เพียงพอยกเว้นในกรณีที่เป็นสำนักงานขนาดกลางหรือเล็กที่มีประสบการณ์ออกแบบต่างประเทศมาก เป็นสำนักงานที่มีรูปแบบการออกแบบเป็นเอกลักษณ์ โดยเฉพาะโครงการประเภทอาคารพักอาศัย และโรงแรมพักตากอากาศ³

การให้บริการทางสถาปัตยกรรมตามข้อกำหนดตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2542) ออกความตามพระราชบัญญัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม พ.ศ. 2508 ได้แบ่งชนิดงานในการปฏิบัติวิชาชีพสถาปัตยกรรมควบคุมออกเป็น 5 ประเภท⁴ คือ

1. งานออกแบบ
2. งานอำนวยความสะดวกก่อสร้าง
3. งานพิจารณาตรวจสอบ
4. งานวางโครงการและงานแผนผังบริเวณ
5. งานให้คำปรึกษา

² พีระยศ อมาตยกุล: สัมภาษณ์ 1 ตุลาคม 2546

³ เมธา นูนาค: สัมภาษณ์ 4 เมษายน 2546

⁴ คำจำกัดความของงานแต่ละประเภทดูรายละเอียดในบทที่ 2

การรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์สามารถสรุปการรูปแบบการให้บริการทางสถาปัตยกรรมของสำนักงานสถาปนิกออกเป็น 3 กลุ่ม เพื่อความสะดวกในการเปรียบเทียบและวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- ก) ให้บริการเฉพาะงานออกแบบ
- ข) ให้บริการ งานออกแบบ งานอำนวยความสะดวกก่อสร้าง งานวางโครงการและงานแผนผังบริเวณ และงานให้คำปรึกษา
- ค) ให้บริการงานออกแบบ งานวางโครงการและแผนผังบริเวณ และงานให้คำปรึกษา

ตารางที่ 4.8 แสดงการให้บริการทางสถาปัตยกรรม

การให้บริการทางสถาปัตยกรรม		กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4	รวม
		จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน
ก	1. งานออกแบบ	1	2	1		4
ข	1. งานออกแบบ 2. งานอำนวยความสะดวกก่อสร้าง 4. งานวางโครงการและงานแผนผังบริเวณ 5. งานให้คำปรึกษา			3	2	5
ค	1. งานออกแบบ 4. งานวางโครงการและงานแผนผังบริเวณ 5. งานให้คำปรึกษา	6	2	3	2	13
รวม		7	4	7	4	22

จากตาราง 4.8 การให้บริการทางสถาปัตยกรรม สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 1 ให้บริการทางสถาปัตยกรรมในรูปแบบกลุ่ม ค. คือ ให้บริการงานออกแบบ งานวางโครงการและแผนผังบริเวณ และงานให้คำปรึกษาเป็นสัดส่วนสูงคือ 6 ใน 7 สำนักงาน โดยมีเพียง 1 สำนักงาน เท่านั้นที่ให้บริการในรูปแบบกลุ่ม ก. คือ เฉพาะงานออกแบบเท่านั้น สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 2 ให้บริการทางสถาปัตยกรรมในรูปแบบกลุ่ม ก. และ ค. เป็นจำนวน 2 สำนักงานเท่ากัน โดยมีข้อที่น่าสนใจคือ สำนักงานสถาปนิกกลุ่มที่ 1 และ 2 นั้นไม่มีสำนักงานใดที่ให้บริการในรูปแบบกลุ่ม ข. ซึ่งให้บริการงานอำนวยความสะดวกก่อสร้างด้วย (ในการศึกษานี้สำนักงานออกแบบที่มีบริษัทในเครือให้บริการอำนวยความสะดวกก่อสร้างและควบคุมงานนั้นไม่นับว่าสำนักงานออกแบบนั้นให้บริการอำนวยความสะดวกก่อสร้าง)

สำนักงานออกแบบกลุ่มที่ 3 มีสัดส่วนในการให้บริการออกแบบรูปแบบกลุ่ม ก. 2 จาก 7 สำนักงาน และมีสัดส่วนการให้บริการรูปแบบกลุ่ม ข. และ ค. เท่ากัน คือ 3 จาก 7 สำนักงาน สำนักงานสถาปนิกกลุ่มที่ 4 มีรูปแบบการให้บริการทางสถาปัตยกรรมในรูปแบบกลุ่ม ข. และ ค. เป็นจำนวนอย่างละ 2 ใน 4 สำนักงานเท่ากัน โดยที่การให้บริการด้านงานอำนวยความสะดวกก่อสร้างด้วยนั้นจะเป็นสำนักงานขนาดกลางและขนาดใหญ่ ซึ่งจะให้บริการอำนวยความสะดวกเฉพาะโครงการที่ตนเป็นผู้ออกแบบเท่านั้น

จากข้อมูลนี้จะเห็นได้ว่าสำนักงานที่มีประสบการณ์ในการรับงานออกแบบต่างประเทศมากและกลางนั้น นโยบายของทางสำนักงานเน้นไปทางการออกแบบและให้คำปรึกษา โดยที่มีได้ให้บริการงานอำนวยความสะดวกก่อสร้าง ส่วนสำนักงานที่มีประสบการณ์ในการออกแบบต่างประเทศน้อย หรือไม่มีประสบการณ์เลยนั้น ก็เนื่องมาจากการกำหนดนโยบายของสำนักงาน ที่มีงานออกแบบและงานอำนวยความสะดวกก่อสร้างเพียงพอแล้ว และเนื่องจากงานต่างประเทศนั้นไม่สะดวกในการติดตามดูงานในระหว่างการก่อสร้าง⁵

จากข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ทั้งหมดจะเห็นได้ว่า ประสบการณ์ในการให้บริการวิชาชีพ มีลักษณะที่ใกล้เคียงกัน และสามารถสรุปจากข้อมูลส่วนตัวของผู้สัมภาษณ์และข้อมูลของสำนักงานได้ว่าปัจจัยที่มีผลต่อการวางนโยบายของสำนักงานในการรับงานออกแบบต่างประเทศคือ

- อายุ และระยะเวลาที่เหลือในการประกอบวิชาชีพของผู้บริหารสำนักงานที่มีโอกาสจะเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของวิชาชีพในการเปิดการค้าเสรี
- ประสบการณ์การทำงานของผู้บริหารสำนักงาน คือประสบการณ์ทำงานต่างประเทศ การทำงานสำนักงานที่รับงานต่างประเทศและสำนักงานที่เป็นสาขาต่างประเทศมาก่อน
- ขนาดสำนักงาน เนื่องจากสำนักงานขนาดใหญ่มีศักยภาพในการให้บริการงานในต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง ได้มากกว่าสำนักงานขนาดกลางหรือเล็ก
- การเลือกรูปแบบการให้บริการทางสถาปัตยกรรม บริษัทที่มีประสบการณ์มากในการรับงานออกแบบต่างประเทศนั้น เน้นไปที่การให้บริการงานออกแบบ ทำแบบอย่างละเอียดครบถ้วนสมบูรณ์ โดยไม่ต้องอาศัยขั้นตอนการอำนวยความสะดวกก่อสร้างของสำนักงานเป็นองค์ประกอบ

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลโครงการและลูกค้างานออกแบบต่างประเทศ

เป็นการนำข้อมูล และความเห็นของผู้ที่ให้บริการวิชาชีพสถาปัตยกรรมหลักมาทำการวิเคราะห์ โดยในส่วนนี้จะเป็นการวิเคราะห์เชิงบรรยาย อาศัยการแจกแจงความถี่ของข้อมูลประกอบการยกตัวอย่างความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล โดยจะวิเคราะห์ข้อมูลในหัวข้อ ต่อไปนี้

- ประเทศที่สำนักงานสถาปนิกในประเทศไทยมีผลงานออกแบบ
- ลักษณะลูกค้า
- ประเภทโครงการ

ในแบบสัมภาษณ์ นอกจากหัวข้อ ประเทศ ลูกค้า และประเภทโครงการแล้ว ยังมีหัวข้อเรื่องขนาดโครงการด้วย แต่เนื่องจากในกระบวนการสัมภาษณ์ ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ไม่สามารถให้ข้อมูลได้ และแสดงความคิดเห็นว่าขนาดโครงการนั้นไม่มีผลต่อการรับงานออกแบบต่างประเทศ ผู้ศึกษาจึงต้องตัดหัวข้อในการวิเคราะห์เรื่องขนาดโครงการออก

⁵ อวยชัย วุฒิโมสิต: สัมภาษณ์ 19 มีนาคม 2546

ประเทศที่สำนักงานสถาปนิกในประเทศไทยมีผลงานออกแบบ

จากการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ประกอบแบบสอบถาม ในการหาประเทศที่สำนักงานสถาปนิกไทยเคยมีผลงานออกแบบ และวิเคราะห์หาเหตุผลที่สถาปนิกไทยได้รับงานออกแบบจากประเทศเหล่านั้น โดยแบ่งกลุ่มประเทศตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย โดยใช้ความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์จากประสบการณ์ที่ร่วมงานกับสถาปนิกท้องถิ่นหรือจากมุมมองที่มีต่อการทำงานของสถาปนิกในประเทศนั้น เพื่อจัดแต่ละประเทศไว้ในแต่ละกลุ่ม โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

- กลุ่มประเทศที่มาตรฐานการทำงานวิชาชีพสถาปัตยกรรมเป็นระบบน้อยกว่าประเทศไทย
- กลุ่มประเทศที่มาตรฐานการทำงานวิชาชีพสถาปัตยกรรมเป็นระบบเท่าเทียมประเทศไทย
- กลุ่มประเทศที่มาตรฐานการทำงานวิชาชีพสถาปัตยกรรมเป็นระบบมากกว่าประเทศไทย

ตารางที่ 4.9 แสดงการแบ่งกลุ่มประเทศที่สำนักงานสถาปนิกไทยมีงานออกแบบเปรียบเทียบความเป็นระบบของมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพกับประเทศไทย

ประเทศ	มาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพเมื่อเทียบกับประเทศไทย			สรุป
	น้อยกว่า จำนวน	เท่าเทียมกัน จำนวน	มากกว่า จำนวน	
ลาว	22	0	0	เป็นระบบน้อยกว่าประเทศไทย
พม่า	20	2	0	เป็นระบบน้อยกว่าประเทศไทย
กัมพูชา	22	0	0	เป็นระบบน้อยกว่าประเทศไทย
เวียดนาม	20	1	1	เป็นระบบน้อยกว่าประเทศไทย
เนปาล	17	3	2	เป็นระบบน้อยกว่าประเทศไทย
ภูฐาน	19	2	1	เป็นระบบน้อยกว่าประเทศไทย
บังคลาเทศ	19	3	0	เป็นระบบน้อยกว่าประเทศไทย
ปากีสถาน	20	2	0	เป็นระบบน้อยกว่าประเทศไทย
อินโดนีเซีย	8	14	2	เป็นระบบเท่าเทียมกับประเทศไทย
ฟิลิปปินส์	6	12	4	เป็นระบบเท่าเทียมกับประเทศไทย
อินเดีย	3	13	6	เป็นระบบเท่าเทียมกับประเทศไทย
จีน	4	10	8	เป็นระบบเท่าเทียมกับประเทศไทย
ซาอุดีอาระเบีย	2	11	9	เป็นระบบเท่าเทียมกับประเทศไทย
บรูไน	5	15	2	เป็นระบบเท่าเทียมกับประเทศไทย
หมู่เกาะ Tonga	4	10	8	เป็นระบบเท่าเทียมกับประเทศไทย
มาเลเซีย	0	6	16	เป็นระบบมากกว่าประเทศไทย
สิงคโปร์	0	3	19	เป็นระบบมากกว่าประเทศไทย
ฮ่องกง	0	0	22	เป็นระบบมากกว่าประเทศไทย
ยุโรป	0	0	22	เป็นระบบมากกว่าประเทศไทย
อเมริกา	0	0	22	เป็นระบบมากกว่าประเทศไทย

- หมายเหตุ** 1. ประเทศที่อ้างถึงในตารางแสดงถึงประเทศที่สำนักงานสถาปนิกกลุ่มตัวอย่างเคยมีผลงานออกแบบหรือข้อเสนอในการออกแบบ
2. สถาปนิกกลุ่มที่ 4 เป็น สถาปนิกที่ไม่มีประสบการณ์ในการรับงานออกแบบจากประเทศ แต่มีความพยายามที่จะรับงานออกแบบจากต่างประเทศ ข้อมูลที่อ้างถึงในตารางของสำนักงานในกลุ่มที่ 4 แสดงถึงประเทศที่เคยเสนอผลงานออกแบบหรือข้อเสนอในการออกแบบ

จากตารางที่ 4.9 สามารถจัดกลุ่มประเทศที่สำนักงานสถาปนิกไทยมีผลงานออกแบบ โดยแบ่งกลุ่มตามความเป็นระบบของมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพเมื่อเทียบกับประเทศไทย ได้ดังนี้

กลุ่มประเทศที่มีมาตรฐานการทำงานวิชาชีพสถาปัตยกรรมเป็นระบบน้อยกว่าประเทศไทย ประกอบไปด้วยประเทศ ในบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ ลาว พม่า กัมพูชา เวียดนาม และประเทศเนปาล ภูฐาน บังคลาเทศ ปากีสถาน

กลุ่มประเทศที่มีมาตรฐานการทำงานวิชาชีพสถาปัตยกรรมเป็นระบบเท่าเทียมกับประเทศไทย ประกอบไปด้วยประเทศ ในบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ บรูไน และประเทศอื่นๆ คือ จีน อินเดีย ซาอุดีอาระเบีย หมู่เกาะมัลดีฟ และหมู่เกาะเมอริเชียส

กลุ่มประเทศที่มีมาตรฐานการทำงานวิชาชีพสถาปัตยกรรมเป็นระบบมากกว่าประเทศไทย ประกอบไปด้วยประเทศ ในบริเวณเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คือ มาเลเซีย สิงคโปร์ และประเทศอื่นๆ คือ ฮังการี ประเทศในยุโรป และ อเมริกา

ตารางที่ 4.10 แสดงประเทศสำนักงานสถาปนิกในประเทศไทยมีงานออกแบบแบ่งตามมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพ

กลุ่มประเทศ		กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4	รวม
		จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน
เป็นระบบน้อยกว่าประเทศไทย	ลาว	0	1	2	1	4
	พม่า	5	2	1	0	8
	กัมพูชา	5	2	3	0	10
	เวียดนาม	3	3	1	3	10
	เนปาล	1	0	0	0	1
	ภูฐาน	1	0	0	1	2
	บังคลาเทศ	2	0	2	0	4
	ปากีสถาน	0	0	0	1	1
	รวม	17	8	9	6	40
เป็นระบบเท่าเทียมกับประเทศไทย	อินโดนีเซีย	3	0	0	0	3
	ฟิลิปปินส์	1	0	0	0	1
	อินเดีย	4	1	0	0	5
	จีน	3	3	3	1	10
	ซาอุดีอาระเบีย	0	1	0	0	1
	บรูไน	0	0	1	0	1
	หมู่เกาะทองเทียว	2	1	0	0	3
	รวม	13	6	4	1	24

กลุ่มประเทศ		กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4	รวม
		จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน
เป็นระบบ มากกว่า ประเทศไทย	มาเลเซีย	6	1	1	0	8
	สิงคโปร์	4	1	1	0	6
	ฮ่องกง	1	1	1	0	3
	ยุโรป	1	1	0	0	2
	อเมริกา	0	1	1	0	2
	รวม	12	5	4	0	21

จากตาราง 4.10 สามารถเรียงลำดับประเทศที่สำนักงานสถาปนิกมีผลงานการออกแบบจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

ประเทศกัมพูชา เวียดนามและจีน สำนักงานสถาปนิกทุกกลุ่มมีสัดส่วน 10 รายจาก 22 ราย

ประเทศพม่าและมาเลเซีย สำนักงานสถาปนิกทุกกลุ่มมีสัดส่วน 8 รายจาก 22 ราย

ประเทศสิงคโปร์ สำนักงานสถาปนิกทุกกลุ่มมีสัดส่วน 6 รายจาก 22 ราย

ประเทศอินเดีย สำนักงานสถาปนิกทุกกลุ่มมีสัดส่วน 5 รายจาก 22 ราย

ประเทศลาวและบังคลาเทศ สำนักงานสถาปนิกทุกกลุ่มมีสัดส่วน 4 รายจาก 22 ราย

ประเทศอินโดนีเซีย หมู่เกาะท่องเที่ยวและฮ่องกง สำนักงานสถาปนิกทุกกลุ่มมีสัดส่วน 3 ราย

จาก 22 ราย

ประเทศภูฏาน ยุโรปและสหรัฐอเมริกา สำนักงานสถาปนิกทุกกลุ่มมีสัดส่วน 2 รายจาก 22 ราย

ประเทศเนปาล ปากีสถาน ฟิลิปปินส์ ซาอุดีอาระเบีย และบรูไน สำนักงานสถาปนิกทุกกลุ่มมีสัดส่วน 1 รายจาก 22 ราย

จากตาราง 4.10 สามารถสรุปข้อมูลโดยแบ่งตามกลุ่มสำนักงานสถาปนิกได้ ดังนี้

สำนักงานสถาปนิกกลุ่มที่ 1 มีจำนวนสำนักงานที่มียานออกแบบในกลุ่มประเทศตามมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพเปรียบเทียบกับประเทศไทย มีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือ *กลุ่มที่เป็นระบบน้อยกว่าประเทศไทย* มีสัดส่วน 17 จาก 56 ซึ่งประเทศในกลุ่มอาเซียน คือ พม่าและกัมพูชามีจำนวนสำนักงานสถาปนิกที่มียานออกแบบสูงถึง 5 รายจาก 7 ราย ถัดมาคือเวียดนามซึ่งมีสัดส่วน 3 รายจาก 7 ราย สำหรับประเทศในเอเชียกลาง เช่น ประเทศบังคลาเทศ เนปาลและภูฏานนั้นมีสัดส่วนของจำนวนสำนักงานเพียง 1 – 2 รายเท่านั้น *กลุ่มที่เป็นระบบเท่าเทียมกับประเทศไทย* มีสัดส่วนที่ 13 จาก 49 โดยประเทศที่มีสัดส่วนสำนักงานออกแบบสูงสุด คือ ประเทศอินเดีย 4 จาก 7 ราย ถัดมาคือประเทศอินโดนีเซีย และจีน คือ 3 รายจาก 7 ราย โดยที่ประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น ฟิลิปปินส์ นั้นมีสัดส่วนเพียง 1 รายจาก 7 ราย เนื่องจากประเทศฟิลิปปินส์เป็นประเทศที่มีสถาปนิกเป็นจำนวนมากอยู่แล้วจึงไม่เลือกสถาปนิกต่างชาติที่มีมาตรฐานใกล้เคียงกันให้เป็นผู้ออกแบบ *กลุ่มที่เป็นระบบมากกว่าประเทศไทย* มีสัดส่วนที่ 12 จาก 35 โดยประเทศที่มีสัดส่วนสำนักงานออกแบบสูงสุด คือ ประเทศมาเลเซีย 6 รายจาก

7 รายซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุดในทุกกลุ่มประเทศ ตามมาด้วยประเทศสิงคโปร์ 4 รายจาก 7 รายซึ่งทั้งสองประเทศนี้เป็นประเทศในกลุ่มอาเซียน ซึ่งมีระยะทางไม่ไกลจากประเทศไทย

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มตัวอย่างที่ 1 นี้มีสัดส่วนจำนวนสำนักงานในการออกแบบสูงที่สุดในทั้ง 3 กลุ่มประเทศเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างอื่น โดยประเทศที่มีจำนวนสำนักงานมีออกแบบสูงที่สุด คือ ประเทศมาเลเซีย ซึ่งเป็นประเทศในกลุ่มอาเซียนซึ่งอยู่ใกล้กับประเทศไทยและมีมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพเป็นระบบมากกว่าประเทศไทย

สำนักงานสถาปนิกกลุ่มที่ 2 มีจำนวนสำนักงานที่มีงานออกแบบในกลุ่มประเทศตามมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพเปรียบเทียบกับประเทศไทย ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยกลุ่มที่เป็นระบบน้อยกว่าประเทศไทย มีสัดส่วน คือ 8 จาก 32 ซึ่งประเทศเวียดนามมีจำนวนสำนักงานสถาปนิกที่มีงานออกแบบสูงถึง 3 จาก 4 สำนักงาน และประเทศในกลุ่มอาเซียน คือ พม่าและกัมพูชามีจำนวนสำนักงานสถาปนิกที่มีงานออกแบบถึง 2 จาก 4 สำนักงาน โดยที่ประเทศลาวมีสัดส่วนเพียง 1 จาก 4 สำนักงาน กลุ่มที่เป็นระบบเท่าเทียมกับประเทศไทยมีสัดส่วนคือ 6 จาก 28 โดยประเทศที่มีสัดส่วนสำนักงานออกแบบสูงที่สุด คือ ประเทศจีน 3 จาก 4 สำนักงาน ส่วนประเทศอินเดีย ซาอุดีอาระเบีย และประเทศหมู่เกาะทองเทียว นั้นมีสัดส่วนเพียง 1 จาก 4 สำนักงาน กลุ่มที่เป็นระบบมากกว่าประเทศไทยมีสัดส่วนที่ 5 จาก 20 โดยทุกประเทศในกลุ่มนี้มีสำนักงานออกแบบเพียง 1 จาก 4 สำนักงาน

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มตัวอย่างที่ 2 นี้มีสัดส่วนจำนวนสำนักงานในการออกแบบรวมทั้ง 3 กลุ่มประเทศสูงเป็นอันดับที่ 2 เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างอื่น โดยประเทศที่มีจำนวนสำนักงานมีออกแบบสูงที่สุด คือ ประเทศเวียดนาม และ จีน ซึ่งเป็นประเทศที่มีนักลงทุนจากประเทศไทยไปลงทุนกันมาก

สำนักงานสถาปนิกกลุ่มที่ 3 มีจำนวนสำนักงานที่มีงานออกแบบในกลุ่มประเทศตามมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพเปรียบเทียบกับประเทศไทย ในสัดส่วนที่แตกต่างกันดังนี้ กลุ่มที่เป็นระบบน้อยกว่าประเทศไทย มีสัดส่วนที่ 9 จาก 56 โดยที่ประเทศกัมพูชามีจำนวนสำนักงานสถาปนิกที่มีงานออกแบบสูงที่สุด คือ 3 รายจาก 7 ราย กลุ่มที่เป็นระบบเท่าเทียมกับประเทศไทย มีสัดส่วนที่ 4 จาก 28 โดยประเทศที่มีสัดส่วนสำนักงานออกแบบสูงที่สุด คือ ประเทศจีน 3 รายจาก 7 ราย กลุ่มที่เป็นระบบมากกว่าประเทศไทยสัดส่วนที่ 4 จาก 35

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มตัวอย่างที่ 3 นี้มีสัดส่วนจำนวนสำนักงานในการออกแบบรวมทั้ง 3 กลุ่มประเทศเป็นอันดับที่ 3 เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างอื่น โดยประเทศที่มีจำนวนสำนักงานมีออกแบบสูงที่สุด คือ ประเทศกัมพูชา ซึ่งเป็นประเทศในกลุ่มอาเซียนซึ่งอยู่ใกล้ประเทศไทย และประเทศจีน ซึ่งเป็นประเทศที่มีนักลงทุนจากประเทศไทยไปลงทุนกันมาก

สำนักงานสถาปนิกกลุ่มที่ 4 มีจำนวนสำนักงานที่มีงานออกแบบในกลุ่มประเทศตามมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพเปรียบเทียบกับประเทศไทย ในสัดส่วนที่แตกต่างกันดังนี้ กลุ่มที่เป็นระบบน้อยกว่า

ประเทศไทย มีสัดส่วน 6 จาก 32 โดยที่ประเทศเวียดนามมีจำนวนสำนักงานสถาปนิกที่มีงานออกแบบสูงที่สุด คือ 3 จาก 7 สำนักงาน กลุ่มที่เป็นระบบเท่าเทียมกับประเทศไทย มีสัดส่วน 1 จาก 28 โดยมีประเทศจีนเพียงประเทศเดียวที่เคยมีการเสนอผลงานออกแบบ โดยมีจำนวนเพียง 1 สำนักงานเท่านั้น กลุ่มที่เป็นระบบมากกว่าประเทศไทย ไม่มีผลงานการออกแบบ

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มตัวอย่างที่ 4 นี้มีสัดส่วนจำนวนสำนักงานในการออกแบบต่ำที่สุดในทั้ง 3 กลุ่มประเทศเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มตัวอย่างอื่น โดยประเทศที่มีจำนวนสำนักงานมีออกแบบสูงที่สุด คือ ประเทศเวียดนาม ซึ่งเป็นประเทศในกลุ่มอาเซียนซึ่งอยู่ใกล้กับประเทศไทยและเป็นประเทศที่มีนักลงทุนจากประเทศไทยไปลงทุนกันมาก

จากตาราง 4.10 สามารถสรุปผลได้ดังนี้ กลุ่มประเทศที่มีมาตรฐานการประกอบวิชาชีพเป็นระบบน้อยกว่าประเทศไทย เป็นกลุ่มที่มีจำนวนสำนักงานสถาปนิกไทยไปออกแบบมากที่สุด โดยประเทศที่มีจำนวนสำนักงานสถาปนิกไทยไปออกแบบเป็นจำนวนมาก คือ ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะประเทศ กัมพูชา และ เวียดนาม ซึ่งมีสัดส่วนสูงถึง 10 จาก 22 สำนักงาน และประเทศพม่า ซึ่งมีสัดส่วนสูงถึง 8 จาก 22 สำนักงาน โดยที่ประเทศลาวนั้นมีงานออกแบบของสำนักงานสถาปนิกไทยไม่มากนักคิดเป็นสัดส่วนสูงถึง 4 จาก 22 สำนักงาน เนื่องจาก อุปสงค์ความต้องการอาคารและที่อยู่อาศัยน้อยเพราะจำนวนประชากรมีน้อย เหตุผลที่สถาปนิกไทยได้รับเลือกให้ออกแบบโครงการในประเทศเหล่านี้ เนื่องจากมีผู้ลงทุนชาวไทยไปลงทุน หรือร่วมลงทุนกับนักลงทุนท้องถิ่น และผู้ลงทุนไทยก็แนะนำสถาปนิกไทยเข้าร่วมโครงการเนื่องจากสถาปนิกท้องถิ่นในประเทศเหล่านี้ประสบการณ์และมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพยังตามหลังประเทศไทย ส่วนในกรณีที่เป็นนักลงทุนจากต่างชาติมาร่วมลงทุนในประเทศเหล่านี้ เช่น กรณีการร่วมลงทุนระหว่างชาวเวียดนามและชาวญี่ปุ่น⁶ โครงการโรงแรมในประเทศเวียดนาม เหตุผลที่สถาปนิกไทยได้รับการคัดเลือกเนื่องจากค่าบริการออกแบบของสถาปนิกไทยถูกกว่าสถาปนิกชาติอื่นๆ เช่น ญี่ปุ่น มาเลเซีย สิงคโปร์ อเมริกา ออสเตรเลีย โดยที่ฝีมือเป็นที่การยอมรับและได้รับความเชื่อถือและอยู่ใกล้กับสถานที่ก่อสร้างอีกด้วย ส่วนประเทศในเอเชียได้นั้น ระยะทางไกลจากประเทศไทยมากขึ้น มีความแตกต่างของเวลามากขึ้น ก่อให้เกิดปัญหาในการทำงานมากขึ้น รวมทั้งชื่อเสียงของสถาปนิกไทยในประเทศเหล่านั้นยังไม่ค่อยเป็นที่รู้จักเท่าใดนัก

กลุ่มประเทศที่มีมาตรฐานการประกอบวิชาชีพเป็นระบบเท่าเทียมหรือมากกว่าประเทศไทยนั้น เป็นกลุ่มประเทศที่มีจำนวนสำนักงานสถาปนิกไทยใกล้เคียงกัน แต่เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดถึงเหตุผลแล้วพบว่ามีความแตกต่างกัน ดังนี้ ประเทศในกลุ่มที่มีมาตรฐานการประกอบวิชาชีพเป็นระบบเท่าเทียมกับประเทศไทย ประเทศที่มีจำนวนสำนักงานสถาปนิกไปออกแบบเป็นจำนวนมากคือ ประเทศจีน ซึ่งสัดส่วน

⁶ นิธิ สถาปิตานนท์: สัมภาษณ์ 21 มีนาคม 2546

⁷ ศักดิ์ชัย ยวงตระกูล: สัมภาษณ์ 9 กันยายน 2546

สูงถึง 10 จาก 22 สำนักงาน และ อินเดีย คิดเป็นสัดส่วน 5 จาก 22 สำนักงาน โดยเหตุผลที่ประเทศจีนมีสำนักงานสถาปนิกไทยไปออกแบบมากเนื่องจาก ประเทศจีนอยู่ในช่วงการเปิดประเทศ มีการลงทุนสูงในทุกด้านรวมทั้งด้านอสังหาริมทรัพย์ ไม่เฉพาะสถาปนิกไทยเท่านั้นมีผลงานมาก สถาปนิกต่างชาติอื่นๆ ก็มีผลงานออกแบบเช่นกัน โดยเฉพาะสถาปนิกจากฮ่องกง⁸ รวมทั้งมีนักลงทุนชาวไทยที่ไปร่วมลงทุนในประเทศจีน โดยนำทีมสถาปนิก วิศวกร และผู้รับเหมาก่อสร้างไปดำเนินการ⁹ สำหรับประเทศอินเดียนั้น สำนักงานสถาปนิกที่ได้งานจากประเทศอินเดีย 3 สำนักงานเป็นงานประเภทโรงแรมพักตากอากาศ โดยที่อีก 2 สำนักงานนั้นได้งานด้วยเหตุผลที่ได้รับการแนะนำจากบริษัทที่ปรึกษาต่างชาติที่เคยร่วมงานกันมาในโครงการก่อนหน้านี้¹⁰ นอกจากนี้แล้วประเทศอินโดนีเซีย และหมู่เกาะทองเที่ยวก็มีผลงานการออกแบบโดยสำนักงานสถาปนิกไทยเป็นจำนวน รองลงมา ซึ่งมีสัดส่วน 3 จาก 22 สำนักงาน โดยที่งานออกแบบส่วนใหญ่เป็นงานประเภทโรงแรมพักตากอากาศ

ประเทศที่อยู่ในกลุ่มมาตรฐานการประกอบวิชาชีพที่เป็นระบบมากกว่าประเทศไทยนั้น ประเทศที่มีผลงานออกแบบของสำนักงานสถาปนิกไทยมากที่สุด คือ มาเลเซียและสิงคโปร์ คิดเป็นสัดส่วน 8 และ 6 จาก 22 สำนักงาน ตามลำดับ ด้วยเหตุผลที่อยู่ใกล้กับประเทศไทย โดยที่โครงการส่วนใหญ่จะเป็นโครงการประเภทอาคารพักอาศัย ออกแบบโดยสำนักงานสถาปนิกไทยมีชื่อเสียงได้รับการยอมรับในงานประเภทอาคารพักอาศัย¹¹ และโครงการประเภทโรงแรมพักตากอากาศ ส่วนงานในฮ่องกง ซึ่งมีสัดส่วนเพียง 3 จาก 22 สำนักงาน ยุโรป และอเมริกา ซึ่งมีสัดส่วน 2 จาก 22 สำนักงาน ส่วนใหญ่จะเป็นงานประเภทบ้านพักอาศัย และเกิดจากความความสัมพันธ์ส่วนตัวของเจ้าของโครงการกับสำนักงาน

ลักษณะลูกค้า

การแบ่งลักษณะลูกค้า เพื่อเป็นส่วนประกอบในการวิเคราะห์สาเหตุที่สำนักงานสถาปนิกไทยได้รับเลือกเป็นผู้ออกแบบโครงการในต่างประเทศ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของลักษณะลูกค้าและประเทศที่เกิดงานออกแบบ โดยแบ่งลักษณะลูกค้าออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

กลุ่ม A หมายถึง ลูกค้านักลงทุนชาวไทยที่ไปลงทุนหรือไปร่วมลงทุนในประเทศที่เกิดงานออกแบบก่อสร้าง

กลุ่ม B หมายถึง ลูกค้านักลงทุนท้องถิ่นในประเทศที่เกิดงานออกแบบก่อสร้าง

กลุ่ม C หมายถึง ลูกค้านักลงทุนจากประเทศอื่นที่มีใช้นักลงทุนชาวไทย ที่ไปลงทุนหรือไปร่วมลงทุนในประเทศที่เกิดงานออกแบบก่อสร้าง

⁸ เบลูจมาล วินิจจะกุล: สัมภาษณ์ 11 กันยายน 2546

⁹ เขียม วงศ์วานิช: สัมภาษณ์ 10 เมษายน 2546

¹⁰ พีระยศ อมาตยกุล: สัมภาษณ์ 1 ตุลาคม 2546

¹¹ นิธิ สถาปิตานนท์: สัมภาษณ์ 21 มีนาคม 2546

ตารางที่ 4.11 แสดงการแบ่งลักษณะลูกค้าตามประเทศที่เกิดงานออกแบบโดยสำนักงานสถาปนิกในประเทศไทย

กลุ่มประเทศ		กลุ่มที่ 1			กลุ่มที่ 2			กลุ่มที่ 3			กลุ่มที่ 4		
เป็นระบบ น้อยกว่า ประเทศไทย	ลาว	-	-	-	A	-	-	A	-	-	A	-	-
	พม่า	A	B	C	A	-	-	A	-	-	-	-	-
	กัมพูชา	A	B	-	A	-	-	A	-	-	-	-	-
	เวียดนาม	A	B	-	A	-	-	A	-	-	A	-	-
	เนปาล	-	B	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ภูฐาน	-	B	-	-	-	-	-	-	-	-	B	-
	บังคลาเทศ	A	-	C	-	-	-	A	-	-	-	-	-
	ปากีสถาน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	A	-	-
	รวม (จำนวน)	4	5	2	4	0	0	5	0	0	3	1	0
เป็นระบบ เท่ากับ ประเทศไทย	อินโดนีเซีย	-	B	C	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ฟิลิปปินส์	-	-	C	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	อินเดีย	-	B	C	-	B	-	-	-	-	-	-	-
	จีน	A	B	-	A	-	-	A	-	-	A	-	-
	ซาอุดีอาระเบีย	-	-	-	-	B	-	-	-	-	-	-	-
	บรูไน	-	-	-	-	-	-	-	B	-	-	-	-
	หมู่เกาะ ท่องเที่ยง	-	-	C	-	-	C	-	-	-	-	-	-
	รวม (จำนวน)	1	3	4	1	2	1	1	1	0	1	0	0
เป็นระบบ มากกว่า ประเทศไทย	มาเลเซีย	-	B	C	-	B	-	-	B	-	-	-	-
	สิงคโปร์	-	B	C	-	B	-	-	B	-	-	-	-
	ฮ่องกง	-	-	C	-	B	-	A	-	-	-	-	-
	ยุโรป	-	B	-	A	-	-	-	-	-	-	-	-
	อเมริกา	-	-	-	-	B	-	-	-	C	-	-	-
	รวม (จำนวน)	0	3	3	1	4	0	1	2	1	0	0	0
รวมทั้งสิ้น (จำนวน)	5	11	9	6	6	1	7	3	1	4	1	0	
A รวมทั้งสิ้น												22	
B รวมทั้งสิ้น												21	
C รวมทั้งสิ้น												11	

หมายเหตุ เนื่องจากจำนวนประเทศในแต่ละกลุ่มการเปรียบเทียบมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพมีจำนวนไม่เท่ากัน จึงคำนวณเป็นสัดส่วนร้อยละ เพื่อความสะดวกในการเปรียบเทียบ

จากตาราง 4.11 สามารถสรุปผลรวมของลักษณะลูกค้ำแต่ละแบบในแต่ละกลุ่มประเทศที่แบ่งตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย โดยให้การเปรียบเทียบเป็นสัดส่วนได้ดังนี้

1. ประเทศในกลุ่มที่มีมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพเป็นระบบน้อยกว่าประเทศไทย

ผลรวมจากทุกกลุ่มสถาปนิกต่อลักษณะลูกค้ำแบบ A คือ 16 จาก 32

ผลรวมจากทุกกลุ่มสถาปนิกต่อลักษณะลูกค้ำแบบ B คือ 6 จาก 32

ผลรวมจากทุกกลุ่มสถาปนิกต่อลักษณะลูกค้ำแบบ C คือ 2 จาก 32

สรุปได้ว่าประเทศในกลุ่มนี้มีลูกค้ำประเภท A คือ ลูกค้ำนักลงทุนชาวไทยที่ไปลงทุนหรือไปร่วมลงทุนในประเทศที่เกิดงานออกแบบก่อสร้าง เป็นจำนวนมากที่สุด

2. ประเทศในกลุ่มที่มีมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพเป็นระบบเท่าเทียมกับประเทศไทย

ผลรวมจากทุกกลุ่มสถาปนิกต่อลักษณะลูกค้ำแบบ A คือ 4 จาก 32

ผลรวมจากทุกกลุ่มสถาปนิกต่อลักษณะลูกค้ำแบบ B คือ 6 จาก 32

ผลรวมจากทุกกลุ่มสถาปนิกต่อลักษณะลูกค้ำแบบ C คือ 5 จาก 32

สรุปได้ว่าประเทศในกลุ่มนี้มีลูกค้ำประเภท B คือ ลูกค้ำนักลงทุนท้องถิ่นในประเทศที่เกิดงานออกแบบก่อสร้างเป็นจำนวนมากที่สุด

3. ประเทศในกลุ่มที่มีมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพเป็นระบบมากกว่าประเทศไทย

ผลรวมจากทุกกลุ่มสถาปนิกต่อลักษณะลูกค้ำแบบ A คือ 2 จาก 20

ผลรวมจากทุกกลุ่มสถาปนิกต่อลักษณะลูกค้ำแบบ B คือ 9 จาก 20

ผลรวมจากทุกกลุ่มสถาปนิกต่อลักษณะลูกค้ำแบบ C คือ 4 จาก 20

สรุปได้ว่าประเทศในกลุ่มนี้มีลูกค้ำประเภท B คือ ลูกค้ำนักลงทุนท้องถิ่นในประเทศที่เกิดงานออกแบบก่อสร้างเป็นจำนวนมากที่สุด

จากตาราง 4.11 ผลรวมของลักษณะลูกค้ำแต่ละแบบในแต่ละกลุ่มประเทศ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มประเทศที่มีมาตรฐานการประกอบวิชาชีพเป็นระบบน้อยกว่าประเทศไทยนั้นลูกค้ำส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มลูกค้ำ A คือนักลงทุนชาวไทยที่ไปลงทุนหรือไปร่วมลงทุนในประเทศที่เกิดงานออกแบบก่อสร้าง มีสัดส่วนถึง 4 จาก 8 ประเทศ ซึ่งแตกต่างจากอย่างชัดเจนกับลูกค้ำกลุ่ม B และ C ซึ่งมีสัดส่วนเพียง 5 และ 2 จาก 8 ประเทศตามลำดับ โดยเฉพาะลูกค้ำของสำนักงานสถาปนิกกลุ่มที่ 2 และ 3 นั้น ไม่มีลูกค้ำกลุ่ม B หรือ C เลย โดยที่ลูกค้ำของสำนักงานสถาปนิกกลุ่มที่ 4 นั้นมีลูกค้ำกลุ่ม B ซึ่งเป็นนักลงทุนท้องถิ่น 1 ราย ซึ่งเป็นการร่วมเสนอโครงการประกวดแบบเท่านั้น แต่ไม่ได้รับเลือกให้เป็นผู้ออกแบบ ทำให้สามารถสรุปได้ว่ากลุ่มประเทศที่มีมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพเป็นระบบน้อยกว่าประเทศไทย และมีนักลงทุนไทยไปลงทุน

หรือไปร่วมลงทุน เช่น ประเทศ ลาว พม่า กัมพูชา เวียดนาม และบังคลาเทศนั้น สถาปนิกไทยมีโอกาสูงที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ออกแบบโครงการ

กลุ่มประเทศที่มีมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพเป็นระบบเท่าเทียมกับประเทศไทยนั้น มีสัดส่วนผลรวมของกลุ่มลูกค้า ทั้งกลุ่ม A B และ C ในจำนวนที่ใกล้เคียงกัน โดยผลรวมที่ใกล้เคียงกันนั้นมาจากการที่สำนักงานสถาปนิกกลุ่มที่ 1 มีลูกค้ากลุ่ม B และ C เป็นจำนวนมากกว่าลูกค้ากลุ่ม A แต่เหตุผลที่ผลรวมออกมามีค่าใกล้เคียงกันเนื่องจาก สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 2 3 และ 4 มีลูกค้ากลุ่ม A ที่ประเทศจีน ทำให้สามารถสรุปได้ว่า สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 1 มีลูกค้านักลงทุนท้องถิ่นและนักลงทุนต่างชาติที่ไม่ใช่นักลงทุนจากประเทศไทย มากกว่าสำนักงานสถาปนิกกลุ่มที่ 2 3 และ 4 ในกลุ่มประเทศที่มีมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพใกล้เคียงกับประเทศไทย ยกเว้นประเทศจีนซึ่งมีมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพที่ใกล้เคียงกับประเทศไทย แต่มีนักลงทุนจากประเทศไทยไปลงทุนหรือร่วมลงทุนเป็นจำนวนมาก ทำให้สำนักงานสถาปนิกกลุ่มที่ 2 3 และ 4 มีโอกาสได้รับเลือกเป็นผู้ออกแบบโครงการในประเทศจีนสูง

กลุ่มประเทศที่มีมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพเป็นระบบมากกว่าประเทศไทย นั้นจะมีผลรวมของลูกค้ากลุ่ม B มากที่สุด ตามมาด้วยกลุ่ม C และ A ตามลำดับ โดยที่สำนักงานสถาปนิกกลุ่มที่ 1 นั้นมีลูกค้ากลุ่ม B และ C แต่สำนักงานสถาปนิกกลุ่มที่ 2 ไม่มีลูกค้าในกลุ่มที่ C เลย โดยที่สำนักงานสถาปนิกกลุ่มที่ 3 มีเพียง 1 สำนักงานที่มีลูกค้ากลุ่ม C ด้วยเหตุผลเนื่องจากความสัมพันธ์ส่วนตัว ทำให้สามารถสรุปได้ว่าประเทศในกลุ่มที่มีมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพเป็นระบบมากกว่าประเทศไทย สถาปนิกไทยมีโอกาสน้อยมากที่จะได้รับงานออกแบบจากนักลงทุนชาวไทยที่ไปลงทุนหรือไปร่วมลงทุน โอกาสที่จะได้งานจากกลุ่มประเทศเหล่านี้มักจะเกิดจากนักลงทุนท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ โดยที่สำนักงานสถาปนิกที่มีโอกาสจะได้งานออกแบบนั้นจะต้องมีประสบการณ์ ผลงาน และมาตรฐานการทำงานเป็นที่ยอมรับ¹² รวมทั้งโอกาสได้งานจากนักลงทุนต่างชาติที่มีให้นักลงทุนชาวไทย โดยการแนะนำของสำนักงานที่ปรึกษาการบริหารงานโรงแรมที่เคยร่วมงานกับสำนักงานสถาปนิกไทย¹³

จากตาราง 4.11 ผลรวมของกลุ่มลูกค้ากลุ่ม A และ B นั้นใกล้เคียงกัน คือ 22 และ 21 หน่วยตามลำดับ และมีความแตกต่างจากผลรวมของลูกค้ากลุ่ม C ซึ่งมีสัดส่วนเพียง 11 หน่วย ค่อนข้างมาก ทำให้สามารถสรุปได้ว่า สำนักงานสถาปนิกไทยนั้นมีโอกาสได้งานออกแบบต่างประเทศจากนักลงทุนชาวไทยที่ไปลงทุนหรือร่วมลงทุนในต่างประเทศ หรือนักลงทุนท้องถิ่นในประเทศที่มีมาตรฐานการประกอบวิชาชีพที่เป็นระบบน้อยกว่าหรือเท่าเทียมกับประเทศไทย ส่วนโอกาสที่จะได้งานจากนักลงทุนต่างชาติที่มีให้นักลงทุนชาวไทยนั้นมีน้อย เนื่องจากชื่อเสียง การได้รับความยอมรับในผลงานยังมีไม่มากนัก ยกเว้นเฉพาะบางประเภทโครงการ เช่น บ้านพักอาศัย โรงแรมพักตากอากาศ¹⁴

¹² พีระยศ อมาตยกุล: สัมภาษณ์ 1 ตุลาคม 2546

¹³ กฤษฏา ไรจนกร: สัมภาษณ์ 9 กันยายน 2546

¹⁴ ชเล คุณาวงศ์: สัมภาษณ์ 9 กันยายน 2546

ประเภทโครงการ

การสำรวจข้อมูลในหัวข้อประเภทโครงการออกแบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ถึงประเภทโครงการที่สำนักงานสถาปนิกไทยมีโอกาที่จะได้รับเลือกให้เป็นผู้ออกแบบโครงการในต่างประเทศ และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของประเภทโครงการกับลักษณะลูกค้าและประเทศที่เกิดงานออกแบบด้วย โดยการแบ่งประเภทโครงการออกแบบนั้นใช้การสอบถามจากผู้ให้สัมภาษณ์ตามประสบการณ์ที่เคยมีงานออกแบบในต่างประเทศ

ตารางที่ 4.12 แสดงประเภทโครงการออกแบบ

ประเภทโครงการ	กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4	รวม
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน
โรงแรม, โรงแรมพักตากอากาศ	6	3	2	1	12
โครงการบ้านจัดสรร, บ้านพักอาศัย	5	1	4	0	10
อาคารสำนักงานธุรกิจพื้นที่ไม่เกิน 3,000 ตร.ม.	3	1	4	1	9
อาคารชุดพักอาศัย	2	0	2	1	5
ศูนย์กีฬา, Club House	2	2	1	0	5
อาคารสำนักงานธุรกิจพื้นที่เกิน 3,000 ตร.ม.	2	0	0	0	2
โรงพยาบาล	1	0	1	0	2
อาคารเอนกประสงค์ (Mix-use) อาคารพาณิชย์, ศูนย์การค้า	1	1	0	0	2
ศูนย์การประชุม	0	1	0	1	2
โรงงาน	0	1	0	0	1
รวม	22	10	14	4	50

จากตาราง 4.12 ผลรวมจำนวนสำนักงานที่มีงานออกแบบแต่ละประเภทโครงการนั้นแบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

1. ประเภทโครงการที่มีผลงานในต่างประเทศมาก คือ โครงการประเภทโรงแรม โรงแรมพักตากอากาศ ซึ่งมีสัดส่วนถึง 12 จาก 22 สำนักงาน บ้านพักอาศัย โครงการบ้านจัดสรร มีสัดส่วน 10 จาก 22 สำนักงาน และอาคารสำนักงานธุรกิจที่มีพื้นที่ไม่เกิน 3,000 ตารางเมตร มีสัดส่วน 9 จาก 22 สำนักงาน
2. ประเภทโครงการที่มีผลงานในต่างประเทศปานกลาง คือ อาคารชุดพักอาศัย และ Club House มีสัดส่วน 5 จาก 22 สำนักงาน

3. ประเภทโครงการที่มีผลงานในต่างประเทศน้อย คือ อาคารสำนักงานธุรกิจพื้นที่เกิน 3,000 ตารางเมตร โรงพยาบาล อาคารพาณิชย์ ศูนย์การค้า ศูนย์การประชุม มีสัดส่วนเพียง 2 จาก 22 สำนักงาน และโรงงาน ซึ่งมีสัดส่วนเพียง 1 จาก 22 สำนักงานเท่านั้น

จากตาราง 4.12 และ ผลรวมจำนวนสำนักงานที่มียางออกแบบแต่ละประเภทโครงการนั้น สามารถสรุปได้ว่า ประเภทของโครงการที่สถาปนิกไทยมีโอกาสสูงที่จะได้รับเลือกให้เป็นผู้ออกแบบผลงานในต่างประเทศ คือ อาคารประเภท โรงแรมและโรงแรมพักตากอากาศ บ้านพักอาศัย และโครงการบ้านจัดสรร และอาคารสำนักงานธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก โดยมีเหตุผลประกอบแบ่งตามแต่กลุ่มประเภทอาคารดังต่อไปนี้

- โรงแรมและโรงแรมพักตากอากาศ เนื่องจากการแนะนำของสำนักงานที่ปรึกษาการบริหารงานโรงแรมที่เคยร่วมงานกับสำนักงานสถาปนิกไทย และสถาปนิกไทยได้รับการยอมรับในเรื่องความคิดสร้างสรรค์¹⁵ โดยที่อาคารประเภทโรงแรมและโรงแรมพักตากอากาศเป็นอาคารที่ต้องการความงามและการสร้างสรรค์บรรยากาศ มากกว่าเทคโนโลยีการก่อสร้างสมัยใหม่ จากตาราง 4.11 สำนักงานสถาปนิกกลุ่มที่ 1 มีสัดส่วนของสำนักงานสถาปนิกที่มียางออกแบบประเภทนี้ถึง 6 จาก 7 สำนักงาน และสำนักงานสถาปนิกกลุ่มที่ 2 มีสัดส่วน 3 จาก 4 สำนักงาน แสดงให้เห็นว่า โครงการประเภทโรงแรมและโรงแรมพักตากอากาศทำให้สถาปนิกไทยได้รับงานออกแบบต่างประเทศอย่างต่อเนื่อง
- บ้านพักอาศัย และโครงการบ้านจัดสรร เนื่องจกสำนักงานสถาปนิกไทย มีชื่อเสียงได้รับการยอมรับในอาคารประเภทนี้ มีการพิมพ์หนังสือเผยแพร่ผลงานในระดับสากล¹⁶ และได้รับการยอมรับในเรื่องความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งเหตุผลในเรื่องที่อาคารประเภทนี้ไม่เน้นเทคโนโลยีและเทคนิคการก่อสร้างที่ซับซ้อนเกินความสามารถของสถาปนิกไทย¹⁷
- อาคารสำนักงานธุรกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก เช่น อาคารสำนักงานสาขา ด้วยเหตุผลที่อาคารประเภทนี้ไม่เน้นเทคโนโลยีและเทคนิคการก่อสร้างที่ซับซ้อน ความซับซ้อนเรื่องการใช้งานและงานระบบของอาคารมีไม่มากนัก โดยสำนักงานที่สถาปนิกกลุ่มที่ 3 มีจำนวนสำนักงานที่ออกแบบอาคารประเภทนี้ค่อนข้างมากเนื่องจากการร่วมลงทุนของนักธุรกิจไทยในต่างประเทศ¹⁸

¹⁵ พีระยศ อมาตยกุล: สัมภาษณ์ 1 ตุลาคม 2546

¹⁶ นิธิ สถาปิตานนท์: สัมภาษณ์ 21 มีนาคม 2546

¹⁷ อนุสรณ์ ภักดิ์สุขเจริญ: สัมภาษณ์ 21 เมษายน 2546

¹⁸ ชลล คุณาวงศ์: สัมภาษณ์ 9 กันยายน 2546

อาคารชุดพักอาศัย อาคารศูนย์กีฬา และ Club House ซึ่งเป็นอาคารที่มีการใช้สอย เทคนิคการก่อสร้าง และงานระบบของอาคารที่ไม่ซับซ้อนปานกลาง ต้องการความคิดสร้างสรรค์ในการออกแบบค่อนข้างสูง ในปัจจุบันสถาปนิกไทยยังมีงานออกแบบประเภทนี้ไม่มากนัก แต่ถ้าผลงานที่ออกแบบและก่อสร้างเสร็จได้รับการเผยแพร่ งานประเภทนี้ก็เป็นงานที่สถาปนิกไทยมีโอกาที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ออกแบบค่อนข้างมาก¹⁹

ประเภทของอาคารที่สถาปนิกไทยมีโอกาสน้อยที่จะได้รับเลือกเป็นผู้ออกแบบผลงานในต่างประเทศ คือ โรงพยาบาล ศูนย์การค้า ศูนย์การประชุม โรงงาน และอาคารสูง เนื่องจากเป็นอาคารที่มีการใช้สอย งานระบบของอาคาร หรือเทคนิคการก่อสร้างที่ซับซ้อน เป็นอาคารสาธารณะที่เกี่ยวข้องกับความปลอดภัยของคนหมู่มาก ถ้านักลงทุนต้องการสถาปนิกต่างชาติออกแบบมักจะเลือกสถาปนิกจากประเทศที่มีมาตรฐานการประกอบวิชาชีพที่สูงกว่าประเทศของตน เช่น สหรัฐ ยุโรป ญี่ปุ่น ฮองกง เป็นต้น²⁰ และสถาปนิกไทยยังไม่มีชื่อเสียงและได้รับความเชื่อถือเพียงพอในงานออกแบบอาคารเหล่านี้

4.3 วิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติวิชาชีพและการบริการงานออกแบบในประเทศและต่างประเทศ

การเปรียบเทียบความแตกต่างของการปฏิบัติวิชาชีพและการบริการงานออกแบบในประเทศและต่างประเทศนั้นจะเปรียบเทียบในหัวข้อดังต่อไปนี้

- ขอบเขตและขั้นตอนการให้บริการงานออกแบบ
- การปฏิบัติวิชาชีพ
- องค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบสถาปัตยกรรม
- พื้นฐานในการบริหารและการดำเนินธุรกิจ

การเปรียบเทียบความแตกต่างการบริการวิชาชีพในประเทศไทยและต่างประเทศ มีความไม่ชัดเจนของข้อมูลเนื่องจากข้อจำกัดของการสัมภาษณ์ในด้านเวลาในการสัมภาษณ์และฐานข้อมูลของผู้สัมภาษณ์ ทำให้ไม่สามารถแยกกลุ่มประเทศประเทศเพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างที่ชัดเจนในแต่ละกลุ่มประเทศได้ จึงทำให้การวิเคราะห์ สามารถสรุปข้อมูลทางสถิติวิเคราะห์ได้เฉพาะภาพรวมโดยอาศัยการแจกแจงความถี่ของข้อมูลประกอบการบรรยาย พร้อมกับยกตัวอย่างของการทำงานในแต่ละประเทศหรือความคิดเห็น ประสบการณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์ประกอบผลการวิเคราะห์ข้อมูล

¹⁹ สุมิตร โอบายะวาทย์: สัมภาษณ์ 10 กันยายน 2546

²⁰ วีรฤดี ไชตระกูล: สัมภาษณ์ 17 กันยายน 2546

การเปรียบเทียบขอบเขตและขั้นตอนการให้บริการงานออกแบบ

จากการสรุปขั้นตอนการออกแบบจากบทที่ 2 สามารถสรุปขั้นตอนและกระบวนการออกแบบ และการก่อสร้างโครงการสถาปัตยกรรม โดยแบ่งเป็นขั้นตอนหลักและมีกระบวนการย่อย²¹ ในขั้นตอนหลัก ดังนี้

1. ขั้นตอนเตรียมการก่อนการออกแบบ
2. ขั้นตอนการออกแบบ
 - 2.1 การออกแบบร่างขั้นต้น (Schematic Design) เป็นการออกแบบทางเลือกในขั้นต้น
 - 2.2 การประเมินรูปแบบทางเลือก และการตัดสินใจเลือกรูปแบบทางเลือกที่เหมาะสม (Evaluation and Design Selection)
 - 2.3 การปรับปรุงแบบร่าง (Design Development)
 - 2.4 การออกแบบรายละเอียด (Detail Design)
 - 2.5 การเขียนแบบก่อสร้างและรายการประกอบแบบ (Working Drawing and Construction Documents)
3. ขั้นตอนเตรียมการก่อนการก่อสร้าง
4. ขั้นตอนการดำเนินงานก่อสร้าง
5. ขั้นตอนภายหลังจากการก่อสร้างเสร็จ

ตารางที่ 4.13 แสดงการเปรียบเทียบขอบเขตการให้บริการงานออกแบบระหว่างในประเทศและต่างประเทศ

ขั้นตอนโครงการ		กลุ่มที่ 1	กลุ่มที่ 2	กลุ่มที่ 3	กลุ่มที่ 4	รวม
		จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน
1. ขั้นตอนเตรียมการก่อนออกแบบ	ในประเทศ	4	3	5	4	16
	ต่างประเทศ	1	1	0	1	3
2. ขั้นตอนการออกแบบ	ในประเทศ	7	4	7	4	22
	ต่างประเทศ	7	4	7	4	22
3. ขั้นตอนเตรียมการก่อนการก่อสร้าง	ในประเทศ	7	4	7	4	22
	ต่างประเทศ	3	1	0	0	4
4. ขั้นตอนการดำเนินงานก่อสร้าง	ในประเทศ	7	4	7	4	22
	ต่างประเทศ	5	1	2	1	9
5. ขั้นตอนภายหลังจากการก่อสร้างเสร็จ	ในประเทศ	4	3	3	1	11
	ต่างประเทศ	4	1	2	1	8

หมายเหตุ

1. ข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ 1 2 และ 3 ที่เกี่ยวกับขั้นตอนการให้บริการออกแบบต่างประเทศเป็นข้อมูลจากประสบการณ์ทำงาน ส่วนข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ 4 นั้นเป็นการสอบถามความคิดเห็น

²¹ กระบวนการย่อยที่นำมาพิจารณาในแบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์นี้ เน้นเฉพาะกระบวนการย่อยของขั้นตอนการออกแบบเท่านั้น

2. ขั้นตอนการดำเนินงานก่อสร้างในขอบเขตงานของสถาปนิกหมายถึงการไปตรวจสอบความถูกต้องของงานก่อสร้างให้เป็นไปตามที่ผู้ออกแบบกำหนด

จากตาราง 4.13 สามารถสรุปได้ว่าสำนักงานสถาปนิกไทยได้ให้บริการวิชาชีพสถาปัตยกรรมในประเทศไทยโดยให้บริการในขั้นตอนการออกแบบ การเตรียมการก่อนการก่อสร้าง และขั้นตอนการดำเนินงานก่อสร้างเป็นหลัก ส่วนในขั้นตอนของการเตรียมการก่อนออกแบบ และขั้นตอนภายหลังการก่อสร้างเสร็จนั้นมีสัดส่วน 16 และ 11 จาก 22 สำนักงานตามลำดับ ซึ่งสรุปได้ว่าให้บริการเฉพาะบางสำนักงานเท่านั้น และจากการสัมภาษณ์สำนักงานที่ให้บริการนั้นก็ให้บริการเป็นบางโครงการเท่านั้น มิได้ให้บริการทุกโครงการขึ้นอยู่กับข้อตกลงกับลูกค้า

จากตาราง 4.13 แสดงการเปรียบเทียบขอบเขตการให้บริการงานออกแบบในประเทศและต่างประเทศ สามารถสรุปได้ว่าการให้บริการงานออกแบบในต่างประเทศนั้นจะเน้นให้บริการเฉพาะขั้นตอนการออกแบบเท่านั้น โดยที่ขั้นตอนเตรียมการก่อนออกแบบนั้น สถาปนิกทั้ง 4 กลุ่มให้บริการเพียงแค่ 3 จาก 22 สำนักงาน เนื่องจากส่วนใหญ่เจ้าของโครงการจะทำการศึกษาร่วมกับสถาปนิกท้องถิ่น รวมทั้งที่ปรึกษาในการลงทุนเรียบร้อยแล้ว เมื่อตัดสินใจที่จะดำเนินโครงการจึงติดต่อหาสถาปนิกต่างชาติมาทำงานในขั้นตอนการออกแบบ ส่วนขั้นตอนเตรียมการก่อสร้างสถาปนิกทั้ง 4 กลุ่มให้บริการเพียงแค่ 4 จาก 22 สำนักงาน โดยจะเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของสถาปนิกท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่²²

ส่วนในขั้นตอนของการดำเนินการก่อสร้างนั้น สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 1 สัดส่วนการให้บริการในขั้นนี้มีถึง 5 จาก 7 สำนักงานซึ่งใกล้เคียงกับการให้บริการงานในประเทศ แต่สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 2 3 และ 4 นั้น สัดส่วนของการให้บริการอยู่น้อยซึ่งแตกต่างจากการให้บริการงานในประเทศมาก ซึ่งปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการทำงานในขั้นนี้ ประกอบไปด้วย เรื่องสัญญาและข้อตกลงในการให้บริการ ประเทศที่ให้บริการซึ่งมีผลต่อระยะเวลาในการเดินทางและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น รวมถึงศักยภาพของสถาปนิกท้องถิ่นในประเทศนั้นๆ²³

จากตาราง 4.13 มีข้อสังเกต คือ สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 4 นั้น มีการให้บริการในขั้นตอนภายหลังการออกแบบทั้งงานภายในและงานต่างประเทศในสัดส่วนที่เท่ากัน เนื่องจากสถาปนิกในกลุ่มที่ 1 พยายามที่จะให้บริการงานออกแบบให้ได้ในมาตรฐานสากลเพื่อให้การทำงานเป็นที่ยอมรับของลูกค้าต่างชาติ จึงต้องให้บริการในขั้นตอนภายหลังการก่อสร้างเพื่อตรวจสอบความผิดพลาดที่เกิดขึ้นและนำไปปรับปรุงสำหรับงานต่อไป²⁴ โดยที่สำนักงานในกลุ่มที่ 2 และ 3 มีสัดส่วนการให้บริการในประเทศสูงกว่าการให้บริการต่างประเทศ เนื่องจากข้อจำกัดในด้านของค่าใช้จ่าย บุคลากรในสำนักงาน

²² นิธิ สถาปิตานนท์: สัมภาษณ์ 21 มีนาคม 2546

²³ วีรวุฒิ ใจตระกูล: สัมภาษณ์ 17 กันยายน 2546

²⁴ เมธา บุญนาค: สัมภาษณ์ 4 เมษายน 2546

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์เบื้องต้น และการสรุปจากตาราง 4.13 ว่าการทำงานในต่างประเทศ นั้นให้บริการเฉพาะในขั้นตอนการออกแบบเป็นหลัก จึงได้แสดงการเปรียบเทียบขั้นตอนย่อยในการออกแบบ ตาราง 4.14 เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างการทำงานในประเทศและต่างประเทศของขั้นตอนการออกแบบ โดยจะรวมถึงขั้นตอนการเขียนแบบก่อสร้างและรายการประกอบแบบ ซึ่งตามแบบสัมภาษณ์นั้นไม่ได้จัดอยู่ในขั้นตอนการออกแบบ เพื่อวิเคราะห์หาแนวทางในการทำงานออกแบบต่างประเทศ ประกอบกับเหตุผลของผู้ให้สัมภาษณ์

ตารางที่ 4.14 แสดงการเปรียบเทียบขั้นตอนการให้บริการออกแบบระหว่างในประเทศและต่างประเทศ

ประเภทโครงการ		กลุ่มที่ 1 (จำนวนสำนักงาน)	กลุ่มที่ 2 (จำนวนสำนักงาน)	กลุ่มที่ 3 (จำนวนสำนักงาน)	รวม
การจัดทำโปรแกรมการออกแบบ	ในประเทศ	7	4	7	22
	ต่างประเทศ	5	2	3	10
การจัดทำแนวความคิดในการออกแบบและการออกแบบร่างขั้นต้น	ในประเทศ	7	4	7	22
	ต่างประเทศ	7	4	7	22
การพัฒนาแบบร่าง	ในประเทศ	7	4	7	22
	ต่างประเทศ	7	4	7	22
การออกแบบรายละเอียดอย่างครบถ้วน	ในประเทศ	7	4	7	22
	ต่างประเทศ	7	3	4	14
การเขียนแบบก่อสร้างและรายการประกอบแบบ	ในประเทศ	7	4	7	22
	ต่างประเทศ	3	1	2	6

หมายเหตุ

1. จากแบบสัมภาษณ์การให้ข้อมูลของการบริการนั้นมีการแจกแจงสัดส่วนในการให้บริการโครงการ ในการสรุปข้อมูลนั้น ผู้ศึกษาจะทำการบันทึกค่าเฉพาะ การให้บริการ 50 – 100 % ของจำนวนโครงการที่ให้บริการเท่านั้น ส่วนบางขั้นตอนที่ผู้ให้สัมภาษณ์แจ้งว่ามีการให้บริการไม่ถึง 50% ของจำนวนโครงการที่ให้บริการผู้ศึกษาจะไม่บันทึกค่าลงตารางเพื่อความชัดเจนในการวิเคราะห์ ถึงแม้ว่าในการทำงานจริงจะมีหลายขั้นตอนที่สถาปนิกมีความเกี่ยวข้อง และมีความรับผิดชอบอยู่ก็ตาม
2. ไม่แสดงข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ 4 เนื่องจากเป็นข้อมูลของความคิดเห็น ไม่มีผลต่อการวิเคราะห์ข้อมูล

จากตาราง 4.14 ซึ่งแบ่งขั้นตอนการออกแบบเป็น 5 ขั้นตอน สามารถวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละขั้นตอนดังนี้

การจัดทำโปรแกรมการออกแบบของการทำงานในประเทศนั้น สถาปนิกทั้ง 3 กลุ่มให้บริการครบ โดยที่การให้บริการนั้นจะเป็นลักษณะที่ลูกค้าจะมีโปรแกรมคร่าวๆ หรือมีความต้องการพื้นที่ใช้งานนำมาปรึกษา โดยสถาปนิกจะเป็นผู้สรุปโปรแกรมการออกแบบร่วมกับเจ้าของโครงการ ส่วนงานออกแบบในต่างประเทศนั้นจากตาราง 4.14 จำนวนสำนักงานสถาปนิกทั้ง 3 กลุ่มให้บริการในขั้นตอนนี้ 10 สำนักงานจาก 22 สำนักงาน โดยมีเหตุผลเนื่องจากลูกค้าต่างประเทศจะมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนแล้วว่าจะ

ทำโครงการประเภทใด มีรายละเอียดอย่างไร มีการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการชัดเจนแล้ว จึงตัดสินใจเลือกผู้ออกแบบ ดังนั้นในขั้นตอนนี้จึงมีเฉพาะโครงการขนาดเล็ก หรือโครงการประเภทบ้านพักอาศัยเท่านั้นที่สถาปนิกเข้าไปมีส่วนร่วมในการสรุปโปรแกรมการออกแบบ²⁵

การจัดทำแนวความคิดในการออกแบบ การออกแบบร่างขั้นต้น และการพัฒนาแบบร่าง สำนักงานสถาปนิกทั้ง 3 กลุ่ม ได้ให้บริการในขั้นตอนครบทุกสำนักงานทั้งงานในประเทศและต่างประเทศ เนื่องจากสองขั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนสำคัญในการแสดงแนวความคิด กำหนดรูปแบบทางสถาปัตยกรรม ออกแบบให้เกิดประโยชน์ใช้สอยได้ตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ พัฒนารูปแบบและรายละเอียดเพื่อเตรียมสำหรับการทำงานระบบต่าง ซึ่งขั้นตอนนี้เป็นหน้าที่หลักของสถาปนิก และเป็นเหตุผลสำคัญของลูกค้าในการตัดสินใจเลือกผู้ออกแบบจากต่างประเทศ เนื่องจากต้องการรูปแบบที่มีความแตกต่างจากรูปแบบเดิมที่มี หรือเป็นอาคารที่มีการใช้งาน มีเทคโนโลยีการก่อสร้างหรือการใช้วัสดุ ที่สถาปนิกท้องถิ่นไม่มีความคุ้นเคยหรือไม่มีประสบการณ์เพียงพอ²⁶

การออกแบบรายละเอียดอย่างครบถ้วน ในการให้บริการงานในประเทศสำนักงานสถาปนิกทั้ง 3 กลุ่ม ให้บริการขั้นตอนนี้ครบทุกสำนักงาน สำหรับงานออกแบบในต่างประเทศนั้นสำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 1 ให้บริการในขั้นตอนครบทุกสำนักงานเช่นเดียวกับงานในประเทศด้วยเหตุผลเนื่องจาก สำนักงานในกลุ่มนี้มีประสบการณ์ทำงานมาก เข้าใจปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากขั้นตอนการทำแบบก่อสร้างโดยสถาปนิกท้องถิ่น และให้ความสำคัญกับรูปแบบของงานสถาปัตยกรรมซึ่งเป็นผลงานการออกแบบของสำนักงาน จึงต้องการที่จะเป็นผู้กำหนดรูปแบบของรายละเอียดให้เป็นไปตามแนวความคิดที่กำหนดไว้²⁷ ส่วนสำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 2 ให้บริการ 3 สำนักงานจาก 4 สำนักงาน และกลุ่มที่ 3 ให้บริการ 4 สำนักงานจาก 7 สำนักงาน ตามลำดับ โดยมีเหตุผลเนื่องจาก สำนักงานเหล่านี้ยังอยู่ในช่วงการลองผิดลองถูกเรื่องการกำหนดขอบเขตการให้บริการและการร่วมงานกับสถาปนิกท้องถิ่น รวมทั้งปัญหาเรื่องความคิดค่าบริการออกแบบและการควบคุมค่าใช้จ่ายของโครงการ ดังนั้นจึงไม่รวมขั้นตอนนี้ไว้ในขอบเขตการให้บริการเพื่อลดความเสี่ยงเรื่องค่าใช้จ่ายของโครงการ โดยให้สถาปนิกท้องถิ่นเป็นผู้จัดทำ²⁸ โดยที่บางสำนักงานจะพบปัญหาในภายหลังเมื่ออาคารสร้างเสร็จแล้ว ว่ารูปแบบของอาคารจะมีความแตกต่างจากแนวความคิดได้สรุปไว้ในขั้นต้น²⁹

การเขียนแบบก่อสร้างและรายการประกอบแบบ ในการให้บริการงานในประเทศสำนักงานสถาปนิกทั้ง 3 กลุ่ม ให้บริการขั้นตอนนี้ครบทุกสำนักงาน สำหรับงานออกแบบในต่างประเทศนั้นสำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 1 ให้บริการ 3 สำนักงานจาก 7 สำนักงาน กลุ่มที่ 2 ให้บริการ 1 สำนักงาน

²⁵ พีระยศ อมาตยกุล: สัมภาษณ์ 1 ตุลาคม 2546

²⁶ ศักดิ์ชัย ยวงตระกูล: สัมภาษณ์ 9 กันยายน 2546

²⁷ ศิริ ธรรมปัญญวัฒน์: สัมภาษณ์ 16 กันยายน 2546

²⁸ สุมิตร โอบายะวาทย์: สัมภาษณ์ 10 กันยายน 2546

²⁹ เบญจมาศ วินิจจะกุล: สัมภาษณ์ 11 กันยายน 2546

จาก 4 สำนักงาน และกลุ่มที่ 3 ให้บริการ 2 สำนักงานจาก 7 สำนักงาน ตามลำดับ เหตุผลที่สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 1 ต้องการกำหนดรูปแบบและต้องการให้รายละเอียดอาคารออกมาตามที่ต้องการ และมีประสบการณ์ในการเขียนแบบและรายการประกอบแบบที่เป็นสากล³⁰ ส่วนเหตุผลที่สำนักงานสถาปนิกไม่รวมขั้นตอนนี้เข้าไปในขอบเขตการให้บริการเนื่องจาก ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ใช้ระยะเวลาานบุคลากรต้องมีความเข้าใจการเขียนแบบที่เป็นสากล เข้าใจระบบการก่อสร้างและวัสดุ รวมทั้งต้องเขียนแบบเป็นภาษาอังกฤษ สำนักงานสถาปนิกส่วนใหญ่จึงให้สถาปนิกท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบขั้นตอนนี้ไป³¹ ส่วนสำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 2 และ 3 นั้น การให้บริการในขั้นนี้เป็นการให้บริการในกลุ่มประเทศที่มีมาตรฐานการประกอบวิชาชีพที่ต่ำกว่าประเทศไทย หรือ เป็นลูกค้าจากประเทศไทยไปลงทุนในต่างประเทศ โดยที่ผู้รับเหมาก่อสร้างก็เป็นชาวไทย โดยจะให้สถาปนิกท้องถิ่นเข้ามาช่วยเหลือประสานงานในเรื่องของกฎหมาย และการขออนุญาตปลูกสร้างอาคารเท่านั้น

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์เบื้องต้น และจากตาราง 4.13 และ 4.14 สามารถสรุปได้ว่าสำนักงานสถาปนิกจะให้บริการงานออกแบบต่างประเทศในขั้นตอนการจัดทำแนวความคิดในการออกแบบและการออกแบบร่างขั้นต้น และการพัฒนาแบบร่างเป็นหลัก โดยที่สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 1 จะให้บริการในขั้นตอนของการออกแบบรายละเอียดอย่างครบถ้วนด้วยเพื่อกำหนดรายละเอียดและรูปแบบของโครงการให้เป็นตามที่ต้องการ ออกแบบไว้ ส่วนในขั้นตอนของการเขียนแบบก่อสร้างและรายการประกอบแบบนั้นส่วนใหญ่จะให้เป็นที่รับผิดชอบของสถาปนิกท้องถิ่น ส่วนสำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 2 และ 3 นั้นในขั้นตอนของการออกแบบรายละเอียดอย่างครบถ้วนจะเริ่มเป็นการทำงานประสานกับสถาปนิกท้องถิ่น โดยในขั้นของการเขียนแบบก่อสร้างและรายการประกอบแบบเป็นหน้าที่ของสถาปนิกท้องถิ่น ยกเว้นโครงการในประเทศที่มีมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพต่ำกว่าประเทศไทย หรือโครงการที่ลูกค้าและผู้รับเหมาก่อสร้างเป็นชาวไทย

การเปรียบเทียบความแตกต่างการปฏิบัติวิชาชีพ

จากการสรุปมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพ ที่มีความแตกต่างกันระหว่างการทำงานออกแบบในประเทศไทยและการทำงานออกแบบที่เป็นสากล ในหัวข้อ 2.2.1 บทที่ แบ่งเป็นข้อย่อยดังนี้

- กฎหมายควบคุมการปฏิบัติวิชาชีพ
- มาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพ
- ขอบเขตการให้บริการ

³⁰ เมธา บุญนาค: สัมภาษณ์ 4 เมษายน 2546

³¹ ศักดิ์ชัย ยวงตระกูล: สัมภาษณ์ 9 กันยายน 2546

ตารางที่ 4.15 การเปรียบเทียบความคิดเห็นในการปฏิบัติวิชาชีพ

รายละเอียด	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		กลุ่มที่ 4		รวม	
	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
1. การปฏิบัติวิชาชีพ										
- กฎหมายการควบคุมการปฏิบัติวิชาชีพ	3	4	1	3	5	2	3	1	12	10
- มาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพ	4	3	2	2	3	4	4	0	13	9
- ขอบเขตการให้บริการ	3	4	2	2	3	4	4	0	12	10
ค่าเฉลี่ย	3.33	3.67	1.67	2.33	3.67	3.67	3.67	0.33	12.33	9.67

กฎหมายควบคุมการปฏิบัติวิชาชีพ จากการสอบถามสำนักงานสถาปนิกทั้ง 4 กลุ่มในเรื่องความแตกต่างของกฎหมายควบคุมการปฏิบัติวิชาชีพในประเทศไทยกับต่างประเทศ ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาต่อการให้บริการงานออกแบบในต่างประเทศหรือไม่ ซึ่งในเรื่องของกฎหมายควบคุมการปฏิบัติวิชาชีพนี้มีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง คือ ประเทศที่ให้บริการงานออกแบบ จากการศึกษาครั้งนี้มีความไม่ชัดเจนของข้อมูลความแตกต่างในแต่ละประเทศเนื่องจากข้อจำกัดทางด้านเวลาในการสัมภาษณ์และเป็นข้อมูลทางธุรกิจ จึงสรุปได้ในเบื้องต้นจากตาราง 4.15 ดังนี้

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 1 ให้ความคิดเห็นว่าไม่มีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 4 จาก 7 ราย

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 2 ให้ความคิดเห็นว่าไม่มีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 3 จาก 4 ราย

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 3 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 5 จาก 7 ราย

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 4 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 3 จาก 4 ราย

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ซึ่งมีประสบการณ์มากกว่า ให้ความคิดเห็นเรื่องกฎหมายควบคุมการปฏิบัติวิชาชีพว่ามีความแตกต่างกันในสัดส่วนที่น้อยกว่าสถาปนิกในกลุ่มที่ 3 และกลุ่มที่ 4 ซึ่งมีประสบการณ์น้อย สามารถสรุปได้ว่าความแตกต่างในเรื่องกฎหมายควบคุมการปฏิบัติวิชาชีพ นั้นมีไม่มากนัก และไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการให้บริการงานออกแบบในต่างประเทศ แต่สำหรับผู้ที่มีประสบการณ์น้อยหรือไม่มีประสบการณ์เลยนั้นเกรงว่ากฎหมายควบคุมการปฏิบัติวิชาชีพจะมีความแตกต่างกันมาก และจะก่อให้เกิดปัญหาในการให้บริการวิชาชีพ³²

โดยเหตุผลจากผู้ที่ไม่มีความคิดเห็นว่ามี ความแตกต่างกันนั้น มีเหตุผลคล้ายคลึงกันว่าในบางประเทศ เช่น สิงคโปร์และมาเลเซีย การที่สถาปนิกต่างชาติสามารถที่จะทำงานออกแบบในประเทศนั้นได้

³² สิ้น พงษ์หาญฤทฺธ: สัมภาษณ์ 4 กันยายน 2546

โดยไม่มีผิดกฎหมาย แต่มีข้อบังคับให้ต้องทำงานร่วมกับสถาปนิกท้องถิ่น สถาปนิกต่างชาติสามารถทำงานในขั้นตอนของการออกแบบได้โดยให้สถาปนิกท้องถิ่นเป็นผู้ตรวจสอบและลงนามในการขออนุญาตต่างๆ ซึ่งต่างจากประเทศไทยซึ่งการที่สถาปนิกต่างชาติเข้ามาทำงานออกแบบไม่ว่าในขั้นตอนใดๆ ถือเป็นการผิดกฎหมายทั้งสิ้น³³

ส่วนผู้ที่ให้ความคิดเห็นว่าจะไม่มีความแตกต่างกันนั้นให้เหตุผลว่า ในทุกประเทศนั้น สถาปนิกจะต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และต้องมีการลงนามรับรองแบบ และขออนุญาตก่อสร้างโดยมีสถาปนิกที่มีใบอนุญาตเป็นผู้ลงนามรับผิดชอบ เหมือนกับในประเทศไทย แต่มีรายละเอียดปลีกย่อยของการควบคุมที่แตกต่างกัน ซึ่งสถาปนิกต่างชาติไม่จำเป็นจะต้องศึกษาเนื่องจากเป็นหน้าที่ของสถาปนิกท้องถิ่นที่จะเป็นผู้ประสานงานและลงนามรับผิดชอบในการขออนุญาต³⁴ ในการรับงานออกแบบในต่างประเทศนั้น สถาปนิกต่างชาติไม่มีความจำเป็นที่ต้องมีใบอนุญาตการปฏิบัติวิชาชีพในประเทศนั้นๆ เนื่องจากเหตุผลที่ลูกค้าตัดสินใจเลือกสถาปนิกต่างชาติเป็นผู้ออกแบบโครงการเพราะต้องการรูปแบบอาคารที่แตกต่าง มีความเชื่อมั่นในฝีมือการออกแบบมากกว่าความต้องการในเรื่องใบอนุญาตการควบคุมการปฏิบัติวิชาชีพ³⁵

มาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพ จากการสัมภาษณ์ว่าการมาตรฐานการทำปฏิบัติวิชาชีพของประเทศไทยมีความแตกต่างกับต่างประเทศหรือไม่อย่างไร และมีผลกระทบในการให้บริการงานออกแบบในต่างประเทศหรือไม่อย่างไร สามารถแบ่งกลุ่มประเทศตามมาตรฐานการประกอบวิชาชีพสถาปัตยกรรมเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศไทย จากการสัมภาษณ์สถาปนิกทั้ง 4 กลุ่มตามประสบการณ์ที่เคยร่วมงานกับสถาปนิกท้องถิ่น ดังในตารางที่ 4.10 คือ กลุ่มประเทศที่มาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพเป็นระบบน้อยกว่าประเทศไทย คือ ลาว พม่า กัมพูชา เวียดนาม เนปาล ภูฐาน บังคลาเทศ ปากีสถาน กลุ่มประเทศที่มาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพเป็นระบบเท่าเทียมกับประเทศไทย คือ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ บรูไน จีน อินเดีย ซาอุดีอาระเบีย หมู่เกาะมัลดีฟ และหมู่เกาะเมอริเชียส กลุ่มประเทศที่มาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพเป็นระบบมากกว่าประเทศไทย คือ มาเลเซีย สิงคโปร์ ฮองกง ประเทศในยุโรป และ อเมริกา

โดยสรุปเบื้องต้นถึงความคิดเห็นเรื่องความแตกต่างของมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพ จากตาราง 4.15 ได้ดังนี้

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 1 ให้ความคิดเห็นว่าจะมีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 4 จาก 7 ราย
 สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 2 ให้ความคิดเห็นว่าจะมีความแตกต่างและไม่แตกต่างเท่ากันคือ อย่างละ 2 จาก 4 ราย

³³ ประกาศ ราชานุญาต: สัมภาษณ์ 1 เมษายน 2546

³⁴ พงศธร รุ่งโพธิ์กุล : สัมภาษณ์ 10 กันยายน 2546

³⁵ นิธิ สถาปิตานนท์: สัมภาษณ์ 21 มีนาคม 2546

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 3 ให้ความคิดเห็นว่าไม่มีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 4 จาก 7 ราย

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 4 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีความเห็นตรงกันทุกสำนักงาน

สรุปความคิดเห็นของสำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 1 2 และ 3 ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีประสบการณ์ในงานออกแบบต่างประเทศ โดยสัดส่วนของความคิดเห็นว่ามีความแตกต่างและไม่มีความแตกต่างใกล้เคียงกัน ซึ่งต่างจากสำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 4 ซึ่งแสดงความคิดเห็นตรงกันว่ามีความแตกต่างจากมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพในประเทศไทย โดยข้อมูลนี้ไม่สามารถจะสรุปความคิดเห็นเรื่องความแตกต่างได้เนื่องจาก มีปัจจัยในเรื่องของประเทศที่ให้บริการงานออกแบบ และประสบการณ์ทำงานของแต่ละสำนักงานเกิดขึ้นในประเทศที่แตกต่างกัน จึงทำให้การแสดงความคิดเห็นนั้นไม่ได้อยู่บนฐานเดียวกัน

จากการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ว่า มาตรฐานการประกอบวิชาชีพที่มีความแตกต่างกันของแต่ละประเทศนั้น เกี่ยวข้องกับขอบเขตการให้บริการ และการประสานงานกับสถาปนิกท้องถิ่น โดยประเทศที่มีมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพเป็นระบบมากกว่าประเทศไทย เช่น ประเทศสิงคโปร์ สถาปนิกต่างชาติจะให้บริการในขั้นตอนของการเสนอแนวความคิด การทำแบบร่างขั้นต้น การพัฒนาแบบเท่านั้น หรือในบางสำนักงานอาจให้บริการถึงขั้นการออกแบบรายละเอียดจนครบถ้วนเท่านั้น ส่วนขั้นตอนของการเขียนแบบก่อสร้าง การทำรายการประกอบแบบ และการทำแบบขออนุญาต จะเป็นหน้าที่ของสถาปนิกท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ เนื่องจาก มีข้อบังคับ รายละเอียดและมาตรฐานที่ซับซ้อนยากแก่การทำความเข้าใจของสถาปนิกต่างชาติในระยะเวลาสั้น รวมทั้งมีกฎหมายควบคุมการปฏิบัติวิชาชีพควบคุมไว้ด้วย การทำงานออกแบบในประเทศกลุ่มนี้เป็นโอกาสของสถาปนิกไทยในการศึกษา และพัฒนามาตรฐานการทำงานให้สูงขึ้น³⁶

ส่วนในประเทศที่มีมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพเป็นระบบเท่าเทียมกับประเทศไทยนั้น สถาปนิกต่างชาติ จะให้บริการตั้งแต่ขั้นตอนการเสนอแนวความคิดในการออกแบบ ไปจนกระทั่งถึงการเขียนแบบก่อสร้างและการจัดทำรายการประกอบแบบ โดยให้สถาปนิกท้องถิ่นเป็นผู้ตรวจสอบความถูกต้องของสิ่งที่ทำไป และดำเนินเรื่องการขออนุญาตก่อสร้าง

ในประเทศที่มีมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพเป็นระบบน้อยกว่าประเทศไทย สถาปนิกต่างชาติจะมีบทบาทมากขึ้น ตั้งแต่ในขั้นของการกำหนดโปรแกรมการออกแบบ ไปจนถึงขั้นการเขียนแบบก่อสร้างและการจัดทำรายการประกอบแบบ โดยสถาปนิกท้องถิ่นจะเป็นผู้ดำเนินการขออนุญาตและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เตรียมข้อมูลต่างๆ ให้กับสถาปนิกต่างชาติ

³⁶ ประกาศ ราชบัณฑิตยสถาน: สัมภาษณ์ 1 เมษายน 2546

ขอบเขตการให้บริการ จากการสัมภาษณ์ในเรื่องขอบเขตการให้บริการออกแบบงานต่างประเทศมีความแตกต่างจากงานในประเทศหรือไม่ อย่างไรนั้นสามารถสรุปเบื้องต้นถึงความคิดเห็นเรื่องความแตกต่างของมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพ จากตาราง 4.15 ได้ดังนี้

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 1 ให้ความคิดเห็นว่าไม่มีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 4 จาก 7 ราย

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 2 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่างและไม่แตกต่างเท่ากันคือ อย่างละ 2 จาก 4 ราย

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 3 ให้ความคิดเห็นว่าไม่มีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 4 จาก 7 ราย

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 4 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีความเห็นตรงกันทุกสำนักงาน

สรุปความคิดเห็นของสำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 1 2 และ 3 ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีประสบการณ์ในงานออกแบบต่างประเทศ โดยสัดส่วนของความคิดเห็นว่ามีความแตกต่างและไม่มีความแตกต่างใกล้เคียงกัน ซึ่งต่างจากสำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 4 ซึ่งแสดงความคิดเห็นตรงกันว่ามีความแตกต่างจากการทำงานในประเทศ โดยจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นในเรื่องขอบเขตการให้บริการนั้น มีปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องทำให้เกิดขอบเขตการให้บริการที่แตกต่างกัน คือ ระยะเวลาในการให้บริการ ค่าใช้จ่าย โครงการ บุคลากรในสำนักงาน

จากข้อมูลในการสัมภาษณ์เบื้องต้น ประกอบกับการสรุปจากตาราง 4.14 และ 4.15 สามารถสรุปได้ว่า สำนักงานสถาปนิกจะให้บริการในขั้นตอนการจัดทำแนวความคิดในการออกแบบและการออกแบบร่างขั้นต้น การพัฒนาแบบร่าง และการออกแบบรายละเอียดอย่างครบถ้วนเป็นหลัก ส่วนในขั้นตอนของการเขียนแบบก่อสร้างและรายการประกอบแบบนั้นส่วนใหญ่จะเป็นหน้าที่รับผิดชอบของสถาปนิกท้องถิ่น เพราะในขั้นตอนของการเขียนแบบก่อสร้างและการจัดทำรายการประกอบแบบนี้ใช้เวลานาน เนื่องจากสถาปนิกต่างชาติจะต้องใช้เวลาศึกษาเทคนิคและระบบการก่อสร้าง ค่าใช้จ่ายสูงกว่าการให้สถาปนิกท้องถิ่นเป็นผู้ดำเนินการ³⁷

การเปรียบเทียบความรู้ประกอบการออกแบบสถาปัตยกรรม

จากการสรุปองค์ความรู้ประกอบการออกแบบสถาปัตยกรรม ที่มีความแตกต่างกันระหว่างงานออกแบบในประเทศไทยและงานออกแบบในต่างประเทศ ในหัวข้อ 2.2.3 บทที่ 2 แบ่งเป็นหัวข้อย่อย ดังนี้

- ข้อกำหนดควบคุมสิ่งก่อสร้าง สิ่งแวดล้อม ผังเมือง และการใช้งานอาคาร

³⁷ พีระยศ อมาตยกุล: สัมภาษณ์ 1 ตุลาคม 2546

- สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ สิ่งแวดล้อม เป็นต้น
- สภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น ระบบการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม
- วัฒนธรรมและศิลปะท้องถิ่น
- เกณฑ์และแนวความคิดในการออกแบบ (Design criteria and concept)
- องค์ประกอบทางเทคโนโลยี ความรู้ทางเทคนิคในการก่อสร้าง วัสดุ และงานระบบต่างๆ
- งบประมาณและปัญหาเศรษฐกิจในการก่อสร้าง

ตารางที่ 4.16 การเปรียบเทียบความรู้ประกอบการออกแบบสถาปัตยกรรม

รายละเอียด	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		กลุ่มที่ 4		รวม	
	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
2. องค์ความรู้ประกอบการออกแบบสถาปัตยกรรม										
- ข้อกำหนดควบคุมสิ่งก่อสร้าง สิ่งแวดล้อม ผังเมือง และการใช้งาน อาคาร	6	1	4	0	6	1	3	1	19	3
- สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ สิ่งแวดล้อม	7	0	3	1	5	2	4	0	19	3
- สภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น ระบบการปกครอง เศรษฐกิจ สังคม	5	2	3	1	4	3	3	1	15	7
- วัฒนธรรมและศิลปะท้องถิ่น	7	0	4	0	7	0	4	0	22	0
- เกณฑ์และแนวความคิดในการ ออกแบบ (Design criteria and concept)	4	3	1	3	2	5	2	2	9	13
- องค์ประกอบทางเทคโนโลยี ความรู้ทางเทคนิคในการก่อสร้าง วัสดุ และงานระบบต่างๆ	5	2	2	2	3	4	3	1	13	9

ข้อกำหนดควบคุมสิ่งก่อสร้าง สิ่งแวดล้อม ผังเมือง และการใช้งานอาคาร จากการสอบถามสำนักงานสถาปนิกทั้ง 4 กลุ่มในเรื่องความแตกต่างของข้อกำหนดควบคุมสิ่งก่อสร้าง สิ่งแวดล้อม ผังเมือง และการใช้งานอาคารในประเทศไทยกับต่างประเทศ จะก่อให้เกิดปัญหาต่อการให้บริการงานออกแบบในต่างประเทศหรือไม่ สรุปได้ในเบื้องต้นจากตาราง 4.16 ดังนี้

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 1 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 6 จาก 7 ราย

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 2 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีความเห็นตรงกันหมดทุกสำนักงาน

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 3 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 6 จาก 7 ราย

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 4 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 3 จาก 4 ราย

สรุปได้ว่าสถาปนิกทั้ง 4 กลุ่ม แสดงความคิดเห็นว่าข้อกำหนดควบคุมสิ่งก่อสร้าง สิ่งแวดล้อม ผังเมือง และการใช้งานอาคารในต่างประเทศมีความแตกต่างจากในประเทศไทย โดยที่ความแตกต่างของข้อกำหนดเหล่านี้จะมีผลต่อการออกแบบสถาปัตยกรรม แต่ไม่มีผลกระทบในการให้บริการงานออกแบบ เนื่องจากเจ้าของโครงการที่ตัดสินใจเลือกสถาปนิกต่างชาติ จะเข้าใจปัญหาในเรื่องนี้และจัดเตรียมข้อมูลในเรื่องของกฎหมายที่เกี่ยวข้องไว้ให้ หรือให้สถาปนิกท้องถิ่นเป็นผู้ประสานงานให้ข้อมูลในเรื่องเหล่านี้แก่สถาปนิกต่างชาติ

สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เช่น ภูมิอากาศ ภูมิประเทศ สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น จากการสอบถามสำนักงานสถาปนิกทั้ง 4 กลุ่มในเรื่องความแตกต่างของสภาพแวดล้อมทางกายภาพในประเทศไทยกับต่างประเทศว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ และก่อให้เกิดปัญหาต่อการให้บริการงานออกแบบในต่างประเทศหรือไม่ สรุปได้ในเบื้องต้นจากตาราง 4.16 ดังนี้

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 1 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีความเห็นตรงกันหมดทุกสำนักงาน

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 2 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 3 จาก 4 ราย

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 3 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 5 จาก 7 ราย

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 4 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีความเห็นตรงกันหมดทุกสำนักงาน

สรุปได้ว่าสถาปนิกทั้ง 4 กลุ่ม แสดงความคิดเห็นว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพของงานออกแบบในต่างประเทศมีความแตกต่างจากในประเทศไทย โดยที่ความแตกต่างของสภาพแวดล้อมทางกายภาพเหล่านี้จะมีผลต่อการออกแบบสถาปัตยกรรม แต่ไม่มีผลกระทบในการให้บริการงานออกแบบ เนื่องจากเป็นหน้าที่ของสถาปนิกโดยตรงที่จะศึกษาสภาพแวดล้อมทางกายภาพเหล่านั้น และออกแบบโครงการให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมตามแนวความคิดในการออกแบบ และการใช้สอยพื้นที่โครงการ

สำหรับงานออกแบบในประเทศที่มีภูมิอากาศและภูมิประเทศแตกต่างกับประเทศไทยมาก เช่น ประเทศในตะวันออกกลาง อาจจะทำให้เกิดปัญหาในเรื่องของเทคนิคการก่อสร้าง และการเลือกใช้วัสดุให้เหมาะสมกับภูมิอากาศบ้าง แต่ก็มีปัญหาใหญ่เนื่องจากสถาปนิกต่างชาติสามารถศึกษาข้อมูลเหล่านี้จากสถาปนิกท้องถิ่น จากการไปดูที่ตั้งโครงการ และจากการดูงานตัวอย่างอาคารในประเทศนั้นๆ³⁸

สภาพแวดล้อมทางสังคม เช่น ระบบการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม จากการสอบถามสำนักงานสถาปนิกทั้ง 4 กลุ่มในเรื่องความแตกต่างของสภาพแวดล้อมทางสังคมในประเทศไทยกับต่างประเทศว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ และก่อให้เกิดปัญหาต่อการให้บริการงานออกแบบในต่างประเทศหรือไม่ สรุปได้ในเบื้องต้นจากตาราง 4.16 ดังนี้

³⁸ วีรฤติ โอตระกุล: สัมภาษณ์ 17 กันยายน 2546

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 1 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 5 จาก 7 ราย
 สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 2 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 3 จาก 4 ราย
 สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 3 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 4 จาก 7 ราย
 สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 4 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 3 จาก 4 ราย
 สรุปได้ว่าสถาปนิกทั้ง 4 กลุ่ม แสดงความคิดเห็นว่าสภาพแวดล้อมทางสังคมในต่างประเทศมีความแตกต่างจากในประเทศไทย โดยที่ความแตกต่างนี้จะมีผลต่อการออกแบบรูปแบบสถาปัตยกรรมไม่มากนัก แต่อาจทำให้เกิดความแตกต่างในเรื่องของโปรแกรมการออกแบบ พื้นที่ใช้สอยอาคารที่แตกต่างกัน เช่น อาคารในประเทศที่นับถือศาสนาอิสลามจะต้องมีห้องสำหรับการทำละหมาด โดยที่เจ้าของโครงการและสถาปนิกท้องถิ่นจะเป็นผู้ตรวจสอบผลงานการออกแบบและแจ้งให้สถาปนิกแก้ไขเพิ่มเติมในข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น โดยไม่ถือเป็นปัญหาหลัก เนื่องจากเข้าใจข้อจำกัดของการจ้างสถาปนิกต่างชาติเป็นผู้ออกแบบ³⁹

สภาพแวดล้อมทางสังคมมีผลกระทบต่อความเสี่ยงในการดำเนินธุรกิจ เนื่องจากความแตกต่างและความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจหรือระบบการปกครอง ก่อนการรับงานออกแบบในต่างประเทศนั้นควรจะต้องศึกษาถึงสภาพแวดล้อมทางสังคม การเมือง การปกครอง และเศรษฐกิจ ก่อนการตัดสินใจ เนื่องจากบางประเทศมีศักยภาพในการลงทุนและการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจต่ำ เพราะสาเหตุจากระบบการปกครอง จำนวนประชากร และปัจจัยทางสังคมอื่นๆ ซึ่งโอกาสที่จะได้งานต่อเนื่องจากประเทศเหล่านั้นมีน้อย⁴⁰

วัฒนธรรมและศิลปะท้องถิ่น จากการสอบถามสำนักงานสถาปนิกทั้ง 4 กลุ่มในเรื่องความแตกต่างของวัฒนธรรมและศิลปะในประเทศไทยกับต่างประเทศว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ และก่อให้เกิดปัญหาต่อการให้บริการงานออกแบบในต่างประเทศหรือไม่ สรุปได้ในเบื้องต้นจากตาราง 4.16 ดังนี้

สำนักงานสถาปนิกทุกกลุ่ม ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีความเห็นตรงกันหมดทุกสำนักงาน

สรุปได้ว่าสถาปนิกทั้ง 4 กลุ่ม แสดงความคิดเห็นว่าวัฒนธรรมและศิลปะท้องถิ่นในต่างประเทศมีความแตกต่างจากในประเทศไทย โดยความแตกต่างนี้จะมีผลต่อการออกแบบสถาปัตยกรรมหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับแนวความคิดของเจ้าของโครงการว่าต้องการอาคารรูปแบบใด โดยส่วนมากเหตุผลเจ้าของโครงการในการเลือกสถาปนิกต่างชาติเนื่องจากต้องการรูปแบบอาคารที่มีความแตกต่างจากอาคารที่มีในประเทศตน มีความเป็นสากล ดังนั้นการออกแบบงานในต่างประเทศจึงใช้ศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น

³⁹ ดวงฤทธิ์ บุนนาค: สัมภาษณ์ 16 กันยายน 2546

⁴⁰ วิรุฒิ โอตระกูล: สัมภาษณ์ 17 กันยายน 2546

แทรกในการออกแบบบ้าง จึงไม่ก่อให้เกิดปัญหาในการออกแบบโครงการมากนัก และเป็นหน้าที่ของสถาปนิกโดยตรงที่จะศึกษาวัฒนธรรมและศิลปะท้องถิ่นเหล่านั้นประกอบการออกแบบโครงการ

เกณฑ์และแนวความคิดในการออกแบบ จากการสอบถามสำนักงานสถาปนิกทั้ง 4 กลุ่ม เรื่องเกณฑ์และแนวความคิดในการออกแบบ ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ระหว่างงานออกแบบในประเทศและงานออกแบบในต่างประเทศ และจะก่อให้เกิดปัญหาต่อการให้บริการงานออกแบบในต่างประเทศหรือไม่ สรุปได้ในเบื้องต้นจากตาราง 4.16 ดังนี้

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 1 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 4 จาก 7 ราย

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 2 ให้ความคิดเห็นว่า ไม่มีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 3 จาก 4 ราย

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 3 ให้ความคิดเห็น ไม่มีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 5 จาก 7 ราย

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 4 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่างและไม่แตกต่างเท่ากันคือ อย่างละ 2 จาก 4 ราย

จากการสรุปรวมของสำนักงานสถาปนิกทั้ง 4 กลุ่ม แสดงความคิดเห็นว่ามีความแตกต่างและไม่มีความแตกต่างในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยสำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 1 ซึ่งมีประสบการณ์มาก และสถาปนิกในกลุ่มที่ 4 ซึ่งไม่มีประสบการณ์เลยนั้นแสดงความคิดเห็นว่ามีความแตกต่างกันและไม่มีความแตกต่างในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน จากการแสดงความคิดเห็นของสำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 2 และ 3 สามารถสรุปได้ว่าไม่มีความแตกต่างกัน โดยข้อมูลนี้ไม่สามารถจะสรุปความคิดเห็นเรื่องความแตกต่างได้ เนื่องจากมีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อแนวความคิดในการออกแบบ คือ ลูกค้ำและประเภทอาคาร โดยมีองค์ประกอบทางด้าน ภูมิประเทศ ภูมิอากาศ วัฒนธรรม ซึ่งจะทำให้เกณฑ์ในการออกแบบมีความแตกต่างกันไปบ้าง แต่อย่างไรก็ตามปัจจัยเหล่านี้ทำให้เกิดความแตกต่างในงานออกแบบในประเทศด้วยเช่นกัน

องค์ประกอบทางเทคโนโลยี ความรู้ทางเทคนิค วัสดุ และงานระบบต่างๆ จากการสอบถามสำนักงานสถาปนิกทั้ง 4 กลุ่ม ในเรื่องนี้ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ระหว่างงานออกแบบในประเทศและงานออกแบบในต่างประเทศ และจะก่อให้เกิดปัญหาต่อการให้บริการงานออกแบบในต่างประเทศหรือไม่ สรุปได้ในเบื้องต้นจากตาราง 4.16 ดังนี้

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 1 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 5 จาก 7 ราย

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 2 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่างและไม่แตกต่างเท่ากันคือ อย่างละ 2 จาก 4 ราย

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 3 ให้ความคิดเห็นว่าไม่มีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 4 จาก 7 ราย

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 4 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 3 จาก 4 ราย

จากการสรุปรวมของสำนักงานสถาปนิกทั้ง 4 กลุ่ม แสดงความคิดเห็นว่ามีความแตกต่างกันและไม่มีความแตกต่างในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งจะเอนเอียงไปในความคิดเห็นที่มีความแตกต่างกัน โดยสำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 1 ซึ่งมีประสบการณ์มาก และสถาปนิกในกลุ่มที่ 4 ซึ่งไม่มีประสบการณ์เลย นั้นแสดงความคิดเห็นว่ามีความแตกต่างกัน โดยที่การแสดงความคิดเห็นของสำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 2 และ 3 นั้นการแสดงความคิดเห็นว่าความแตกต่างกันและไม่มีความแตกต่างกันอยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน โดยที่ข้อมูลไม่เพียงพอที่จะสรุปความคิดเห็นเรื่องความแตกต่างได้เนื่องจาก มีปัจจัยในเรื่องของประเทศที่ให้บริการงานออกแบบ และประสบการณ์ทำงานของแต่ละสำนักงานเกิดขึ้นในประเทศที่แตกต่างกัน จึงทำให้การแสดงความคิดเห็นนั้นไม่ได้อยู่บนฐานเดียวกัน

จากการสัมภาษณ์สามารถสรุปได้ว่าความเจริญทางเทคโนโลยี งานระบบ เทคนิคการก่อสร้าง วัสดุก่อสร้าง ที่แตกต่างกันในแต่ละประเทศนั้น ส่วนใหญ่จะแปรผันตามมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพ โดยประเทศที่มาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพดีต่อกว่าประเทศไทย จะมีเทคโนโลยีการก่อสร้างที่ล้ำหลังกว่าประเทศไทย ส่วนประเทศที่มาตรฐานในการปฏิบัติวิชาชีพสูงกว่าประเทศ จะมีความเข้าใจในเทคโนโลยีการก่อสร้างที่สูงกว่าประเทศไทย การทำงานออกแบบในประเทศเหล่านี้ ถือเป็นโอกาสของสถาปนิกไทยในการศึกษา และพัฒนาความรู้ในเรื่องเทคโนโลยีการก่อสร้างของสถาปนิกไทยให้สูงขึ้น

การเปรียบเทียบพื้นฐานในการบริหารและการดำเนินธุรกิจ

จากการสรุปพื้นฐานในการบริหารและการดำเนินธุรกิจ ที่มีความแตกต่างกันระหว่างงานออกแบบในประเทศไทยและงานออกแบบในต่างประเทศ ในหัวข้อ 2.2.4 บทที่ 2 สามารถแบ่งเป็นเรื่องต่างๆ ประกอบไปด้วยเรื่อง สัญญาการออกแบบ และรูปแบบการจัดจ้าง วิธีการและอัตราการคิดค่าบริการ และการแบ่งงวดการจ่าย ค่าใช้จ่ายโครงการ ลูกค้า ระบบการติดต่อสื่อสาร บุคลากรโครงการ การวางแผนการตลาด และ ภาษี ซึ่งนำมาทำแบบสอบถามความคิดเห็นได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.17 การเปรียบเทียบพื้นฐานในการบริหารและการดำเนินธุรกิจ

รายละเอียด	กลุ่มที่ 1		กลุ่มที่ 2		กลุ่มที่ 3		กลุ่มที่ 4		รวม	
	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง	แตกต่าง	ไม่แตกต่าง
3. พื้นฐานในการบริหารและการดำเนินธุรกิจ										
- สัญญาการออกแบบ และรูปแบบการจัดจ้าง	5	2	3	1	5	2	4	0	17	5
- วิธีการคิดค่าบริการ และการแบ่งงวดการจ่าย	4	3	2	2	5	2	4	0	15	7
- อัตราการคิดค่าบริการ	5	2	3	1	5	2	4	0	17	5
- ค่าใช้จ่ายโครงการ	5	2	4	0	7	0	4	0	20	2
- ลูกค้า	3	4	1	3	4	3	3	1	11	11
- ระบบการติดต่อสื่อสาร	5	2	3	1	5	2	4	0	17	5
- บุคลากรโครงการ	5	2	3	1	6	1	4	0	18	4
- การวางแผนการตลาด	1	6	3	1	3	4	2	2	9	13
- ภาษีและการนำเงินเข้าประเทศ	7	0	4	0	6	1	4	0	21	1

สัญญาการออกแบบ และรูปแบบการจัดจ้าง จากการสอบถามสำนักงานสถาปนิกทั้ง 4 กลุ่มในเรื่องความแตกต่างของสัญญาการออกแบบและรูปแบบการจัดจ้างในประเทศไทยกับต่างประเทศว่าจะก่อให้เกิดปัญหาต่อการให้บริการงานออกแบบในต่างประเทศหรือไม่ สรุปได้เบื้องต้นจากตาราง 4.17 ดังนี้

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 1 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 5 จาก 7 ราย
 สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 2 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 3 จาก 4 ราย
 สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 3 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 5 จาก 7 ราย
 สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 4 ให้ความคิดเห็นว่าแตกต่าง โดยมีความเห็นตรงกันหมดทุกราย
 สรุปได้ว่าสถาปนิกทั้ง 4 กลุ่ม แสดงความคิดเห็นว่าสัญญาการออกแบบและรูปแบบการจัดจ้างในต่างประเทศมีความแตกต่างจากในประเทศไทย โดยที่ความแตกต่างเหล่านี้ไม่มีผลต่อการออกแบบสถาปัตยกรรม แต่มีผลกระทบต่อให้บริการงานออกแบบ โดยที่เนื้อหาและหลักการทั่วไปของสัญญาจะไม่มี ความแตกต่างกันมากนัก โดยจะแตกต่างกันที่สัญญาเป็นภาษาอังกฤษ มีความละเอียดและความชัดเจนของขอบเขตในการให้บริการมากกว่า ซึ่งสถาปนิกไทยมักจะละเลยไม่ให้ความสำคัญในส่วนนี้ การทำสัญญาเป็นภาษาอังกฤษ สำนักงานสถาปนิกควรมีที่ปรึกษาทางกฎหมายระหว่างประเทศช่วยตรวจสอบและให้คำแนะนำในเรื่องของสัญญาเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น⁴¹

⁴¹ พิระยศ อมาตยกุล: สัมภาษณ์ 1 ตุลาคม 2546

ในเรื่องความชัดเจนของขอบเขตการให้บริการที่มีมากกว่าสัญญางานออกแบบในประเทศนั้น เป็นทั้งข้อดีและข้อเสียในการให้บริการงานออกแบบ โดยที่สถาปนิกจะต้องรับผิดชอบเนื้องาน และการให้บริการครอบคลุมตามที่กำหนดไว้ในสัญญาอย่างเคร่งครัด ในกรณีที่มีเนื้องานเพิ่มเติมจากในสัญญา สถาปนิกสามารถคิดค่าบริการเพิ่มได้

วิธีการคิดค่าบริการและการแบ่งงวดการจ่ายเงิน จากการสอบถามสำนักงานสถาปนิกทั้ง 4 กลุ่ม เกี่ยวกับความแตกต่างของวิธีการคิดค่าบริการและการแบ่งงวดการจ่ายเงินสำหรับงานในประเทศ ไทยกับต่างประเทศ ว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ และก่อให้เกิดปัญหาต่อการให้บริการงานออกแบบใน ต่างประเทศหรือไม่ สรุปได้ในเบื้องต้นจากตาราง 4.17 ดังนี้

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 1 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 4 จาก 7 ราย

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 2 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่างและไม่แตกต่างเท่ากันคือ อย่างละ 2 จาก 4 ราย

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 3 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 5 จาก 7 ราย

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 4 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีความเห็นตรงกันหมด ทุกสำนักงาน

สรุปได้ว่าสถาปนิกทั้ง 4 กลุ่ม แสดงความคิดเห็นว่าวิธีการคิดค่าบริการและการแบ่งงวดการ ชำระค่าบริการในต่างประเทศมีความแตกต่างจากในประเทศไทย โดยที่ความแตกต่างเหล่านี้ไม่มีผลต่อ การออกแบบสถาปัตยกรรม แต่มีผลกระทบต่อธุรกิจและบริการงานออกแบบ ลูกค้านส่วนใหญ่ต้องการให้ ใช้วิธีคิดค่าบริการรูปแบบเหมารวม (Lump-sum) โดยการคำนวณจากการคิดค่าบริการวิชาชีพเป็นอัตรา ร้อยละตามอัตราค่าบริการวิชาชีพขั้นมูลฐาน หรือคำนวณจากอัตราค่าบริการต่อเดือนของพนักงาน ซึ่งวิธี ดังกล่าวนี้เป็นวิธีที่นิยมใช้ในประเทศไทย แต่ในกรณีของงานออกแบบโครงการต่างประเทศนั้น ต้องมีการ คิดค่าบริการแบบแยกค่าใช้จ่ายโดยตรงเพิ่มเติมจากแบบเหมารวม โดยค่าใช้จ่ายที่คิดเพิ่ม คือ ค่าใช้จ่าย โดยตรงที่สถาปนิกจะต้องจ่ายสำหรับการให้บริการตามโครงการนี้ เช่น ค่าเดินทาง ค่าเบี้ยเลี้ยงและค่าที่พัก ค่าติดต่อสื่อสารต่างประเทศ ค่าพิมพ์แบบและเอกสารอื่นๆ

ในส่วนของ การแบ่งงวดการจ่ายเงินเพื่อป้องกันความเสี่ยงที่จะไม่ได้รับค่าบริการงวดสุดท้าย มี วิธีแก้ปัญหาโดยการแบ่งงวดจ่ายเงินของสัญญาของออกแบบให้มีความแตกต่างจากงานในประเทศ โดย ให้ค่าบริการออกแบบที่ได้รับในช่วงแรกของโครงการสามารถรองรับค่าใช้จ่ายของโครงการนั้นได้ และ เพียงพอที่จะครอบคลุมค่าใช้จ่ายจำนวนมากที่เกิดขึ้น โดยเมื่อความเสี่ยงที่อาจจะไม่ได้รับค่าบริการงวด สุดท้ายไว้ เนื่องจากลูกค้าไม่ต้องการสถาปนิกต่างชาติในช่วงท้ายโครงการ เนื่องจากที่มีสถาปนิกท้องถิ่น ร่วมให้บริการอยู่ด้วย สถาปนิกควรมีการทดสอบความสามารถในการจ่ายเงินของลูกค้าต่างชาติที่ไม่เคย ร่วมงานกันมาก่อน โดยให้ลูกค้าจ่ายค่าบริการงวดแรกก่อนแล้วจึงเริ่มทำการออกแบบร่างแนวความคิด

เพื่อดูว่าลูกค้ามีความสามารถที่จะจ่ายค่าบริการและไม่คิดจะปฏิเสธการจ่ายค่าบริการ เพื่อป้องกันความเสี่ยง การจ่ายค่าบริการนอกแบบควรจ่ายเป็นสกุลเงินดอลลาร์สหรัฐหรือสกุลเงินสากลที่ได้รับการยอมรับ และควรชำระเงินผ่านระบบการโอนเงินระหว่างประเทศ หรือการใช้หนังสือรับรองระหว่างธนาคารต่อธนาคารให้จ่ายเงินจำนวนที่ระบุไว้แก่บุคคลที่ระบุไว้ (Letter of Credit: LC)

อัตราการคิดค่าบริการ จากการสอบถามสำนักงานสถาปนิกทั้ง 4 กลุ่มในเรื่องความแตกต่างของอัตราการคิดค่าบริการนอกแบบในประเทศไทยกับต่างประเทศว่าจะก่อให้เกิดปัญหาต่อการให้บริการงานนอกแบบในต่างประเทศหรือไม่ สรุปได้ในเบื้องต้นจากตาราง 4.17 ดังนี้

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 1 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 5 จาก 7 ราย

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 2 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 3 จาก 4 ราย

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 3 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 5 จาก 7 ราย

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 4 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีความเห็นตรงกันหมด

ทุกสำนักงาน

สรุปได้ว่าสถาปนิกทั้ง 4 กลุ่ม แสดงความคิดเห็นว่าอัตราการคิดค่าบริการในต่างประเทศมีความแตกต่างจากในประเทศไทย โดยที่ความแตกต่างเหล่านี้ไม่มีผลต่อการออกแบบสถาปัตยกรรม แต่มีผลกระทบต่อธุรกิจและบริการงานนอกแบบ โดยที่อัตราการคิดค่าบริการนั้นคิดสูงกว่าอัตราการคิดค่าบริการในประเทศ เนื่องจากค่าใช้จ่ายของโครงการต่างประเทศสูงกว่าค่าใช้จ่ายโครงการในประเทศ เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายเพิ่มในเรื่องของ ค่าเดินทาง ค่าเบี้ยเลี้ยงค่าที่พัก และค่าติดต่อสื่อสารต่างประเทศ โดยอัตราการคิดค่าบริการนั้นประมาณการและคำนวณจากค่าใช้จ่ายโครงการ ซึ่งบุคลากรที่ทำงานในโครงการต่างประเทศมักจะเป็นบุคลากรในระดับผู้บริหาร หรือสถาปนิกอาวุโส ซึ่งมีอัตราค่าบริการชั่วโมงทำงานสูง จึงเป็นสาเหตุให้อัตราค่าบริการจำเป็นต้องสูงกว่างานในประเทศ แต่อย่างไรก็ตามโดยภาพรวมของการแข่งขันในระดับสากลอัตราค่าบริการนอกแบบของสถาปนิกไทยนั้นถือว่าต่ำเมื่อเทียบกับสถาปนิกจากประเทศอเมริกา ยุโรป ญี่ปุ่น มาเลเซีย สิงคโปร์ ฮองกงและ ออสเตรเลีย โดยมีฝีมือเป็นที่ยอมรับและได้รับความเชื่อถือในระดับปานกลาง

ค่าใช้จ่ายโครงการ จากการสอบถามสำนักงานสถาปนิกทั้ง 4 กลุ่มในเรื่องค่าใช้จ่ายโครงการงานนอกแบบในประเทศไทยกับต่างประเทศว่าจะก่อให้เกิดปัญหาต่อการให้บริการงานนอกแบบในต่างประเทศหรือไม่ สรุปได้ในเบื้องต้นจากตาราง 4.17 ดังนี้

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 1 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 5 จาก 7 ราย

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 2 3 และ 4 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีความเห็นตรงกันหมดทุกสำนักงาน

สรุปได้ว่าสถาปนิกทั้ง 4 กลุ่ม แสดงความคิดเห็นว่าอัตราการคิดค่าบริการในต่างประเทศมีความแตกต่างจากในประเทศไทย โดยที่ความแตกต่างเหล่านี้ไม่มีผลต่อการออกแบบสถาปัตยกรรม แต่มีผลกระทบต่อธุรกิจและบริการงานออกแบบ เหตุผลสำคัญที่ทำให้ค่าใช้จ่ายของโครงการสูงเนื่องจากค่าใช้จ่ายบุคลากร เพราะโครงการต่างประเทศส่วนใหญ่ใช้บุคลากรระดับผู้บริหารหรือสถาปนิกอาวุโส รวมทั้ง ค่าใช้จ่ายในการติดต่อสื่อสารและประสานงาน ค่าใช้จ่ายในการศึกษาหาข้อมูลประกอบการออกแบบ ค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพื่อไปนำเสนอผลงาน ตรวจงาน

ลูกค้ำ จากการสอบถามสำนักงานสถาปนิกทั้ง 4 กลุ่มในเรื่องความแตกต่างของลูกค้ำงานออกแบบในประเทศไทยกับต่างประเทศว่าจะก่อให้เกิดปัญหาต่อการให้บริการงานออกแบบในต่างประเทศหรือไม่ สรุปได้ในเบื้องต้นจากตาราง 4.17 ดังนี้

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 1 ให้ความคิดเห็นว่าไม่มีความแตกต่างโดยมีสัดส่วน 4 จาก 7 ราย
 สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 2 ให้ความคิดเห็นว่าไม่มีความแตกต่างโดยมีสัดส่วน 3 จาก 4 ราย
 สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 3 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 4 จาก 7 ราย
 สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 4 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 4 จาก 7 ราย

จากการแสดงความคิดเห็นของสถาปนิกทั้ง 4 กลุ่ม ไม่สามารถสรุปได้ว่าลูกค้ำโครงการในต่างประเทศจะมีความแตกต่างจากลูกค้ำในประเทศไทยหรือไม่ เนื่องจากประสบการณ์ยังไม่มากพอและประสบการณ์ที่แตกต่างกัน เนื่องจากในลูกค้ำคนไทยเองก็มีความแตกต่างกันของลูกค้ำไม่จำเป็นว่าจะมีความแตกต่างเฉพาะลูกค้ำต่างชาติ แต่สิ่งที่พบว่าลูกค้ำต่างชาติมีความแตกต่างจากลูกค้ำไทยนั้นมักจะเป็นในเรื่องข้อจำกัดวัฒนธรรมการดำเนินธุรกิจ แนวความคิดในการดำเนินธุรกิจ การตรงต่อเวลา ความละเอียดรอบคอบ ความรอบจัดทางธุรกิจ เนื่องจากประสบการณ์ที่ยังไม่มากพอในการทำงานกับลูกค้ำแต่ละชาติซ้ำๆ กัน จึงยังไม่สามารถบ่งชี้ได้ว่าลูกค้ำชาติใดมี ข้อสังเกตหรือข้อพึงปฏิบัติอย่างไร⁴²

ระบบการติดต่อสื่อสาร จากการสอบถามสำนักงานทั้ง 4 กลุ่มในเรื่องความแตกต่างของระบบการติดต่อสื่อสารในประเทศไทยกับต่างประเทศว่าจะก่อให้เกิดปัญหาต่อการให้บริการงานออกแบบในต่างประเทศหรือไม่ สรุปได้ในเบื้องต้นจากตาราง 4.17 ดังนี้

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 1 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 5 จาก 7 ราย
 สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 2 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 3 จาก 4 ราย
 สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 3 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 5 จาก 7 ราย
 สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 4 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีความเห็นตรงกันหมด

ทุกสำนักงาน

⁴² พีระยศ อมาตยกุล: สัมภาษณ์ 1 ตุลาคม 2546

สรุปได้ว่าสถาปนิกทั้ง 4 กลุ่ม แสดงความคิดเห็นว่าระบบการติดต่อสื่อสารในต่างประเทศมีความแตกต่างจากในประเทศไทย โดยการติดต่อสื่อสารใช้ภาษาอังกฤษ รวมทั้งต้องการความรวดเร็วในการสื่อสาร โดยใช้การติดต่อทาง โทรสาร การส่งของข้ามประเทศ จัดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องเวลาที่ต่างกัน และระยะทางไกล จึงต้องสื่อสารอย่างกระชับ ตรงประเด็น มิฉะนั้นจะเกิดค่าใช้จ่ายสูง เนื่องจากปัญหาทางด้านภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร จึงจำเป็นต้องอิงการสื่อสารทางเอกสารเป็นหลัก เพื่อเป็นหลักฐานในการดำเนินงาน ให้รอบคอบและรัดกุม

บุคลากรโครงการ จากการสอบถามสำนักงานสถาปนิกทั้ง 4 กลุ่มในเรื่องความแตกต่างของบุคลากรโครงการในประเทศไทยกับต่างประเทศว่าจะก่อให้เกิดปัญหาต่อการให้บริการงานออกแบบในต่างประเทศหรือไม่ สรุปได้ในเบื้องต้นจากตาราง 4.17 ดังนี้

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 1 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 5 จาก 7 ราย
 สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 2 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 3 จาก 4 ราย
 สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 3 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 6 จาก 7 ราย
 สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 4 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีความเห็นตรงกันหมดทุกสำนักงาน

สรุปได้ว่าสถาปนิกทั้ง 4 กลุ่ม แสดงความคิดเห็นว่าบุคลากรโครงการในต่างประเทศมีความแตกต่างจากในประเทศไทย เนื่องจากใช้บุคลากรระดับผู้บริหารหรือสถาปนิกอาวุโส เพราะถ้าเกิดความผิดพลาดจะเกิดความเสียหายสูงจึงต้องอาศัยผู้ที่ประสบการณ์สูง ลูกค้านำความต้องการความน่าเชื่อถือรวมทั้งต้องเป็นบุคลากรที่มีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษได้ดี จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ค่าใช้จ่ายโครงการสูง

การวางแผนการตลาด จากการสอบถามสำนักงานสถาปนิกทั้ง 4 กลุ่มในเรื่องการวางแผนการตลาดในประเทศไทยกับต่างประเทศว่าจะก่อให้เกิดปัญหาต่อการให้บริการงานออกแบบในต่างประเทศหรือไม่ สรุปได้ในเบื้องต้นจากตาราง 4.17 ดังนี้

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 1 ให้ความคิดเห็นว่าไม่มีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 6 จาก 7 ราย
 สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 2 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 3 จาก 4 ราย
 สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 3 ให้ความคิดเห็นว่าไม่มีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 4 จาก 7 ราย
 สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 4 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่างและไม่แตกต่างเท่ากันคืออย่างละ 2 จาก 4 ราย

จากการแสดงความคิดเห็นของสถาปนิกทั้ง 4 กลุ่ม ไม่สามารถสรุปได้ว่าการวางแผนการตลาดในต่างประเทศมีความแตกต่างจากในประเทศไทยหรือไม่ โดยสำนักงานสถาปนิกที่แสดงความคิดเห็นว่าไม่มีความแตกต่าง ได้เห็นเหตุผลว่า การทำการตลาดทั้งในและต่างประเทศต้องทำควบคู่กันไป โดยมีการ

วางแผนระยะยาว เผยแพร่ผลงานในหนังสือ ประกอบแบบ สร้างภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือ รวมทั้ง การเผยแพร่ในระดับสากล นอกจากนี้การทำการตลาดในระดับสากลยังเป็นการส่งเสริมการตลาดใน ประเทศไปในตัว ในส่วนของสำนักงานที่ให้เหตุผลว่าการวางแผนการตลาดมีความแตกต่างกันนั้นได้แสดง ความคิดเห็นถึงแนวทางการตลาดเพื่อการรับงานออกแบบต่างประเทศดังนี้ การรวมทุนกับบริษัทต่างชาติ เน้นการออกแบบอาคารประเภทใดประเภทหนึ่งจนเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับ การร่วมประกวดแบบ ในระดับนานาชาติเพื่อสร้างชื่อเสียง การกำหนดกลุ่มลูกค้าที่ต้องการ และการรวมทีมไปกับลูกค้า นัก ลงทุน ทีม Turn-Key กับวิศวกรและผู้รับเหมา

ภาษีและการนำเงินเข้าประเทศ จากการสอบถามสำนักงานสถาปนิกทั้ง 4 กลุ่มในเรื่อง ความแตกต่างของการนำเงินเข้าประเทศและภาษีในประเทศไทยกับต่างประเทศว่าจะก่อให้เกิดปัญหา ต่อการให้บริการงานออกแบบในต่างประเทศหรือไม่ สรุปได้ในเบื้องต้นจากตาราง 4.17 ดังนี้

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 1 2 และ 4 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีความเห็น ตรงกันหมดทุกสำนักงาน

สำนักงานสถาปนิกในกลุ่มที่ 3 ให้ความคิดเห็นว่ามีความแตกต่าง โดยมีสัดส่วน 6 จาก 7 ราย

สรุปได้ว่าสถาปนิกทั้ง 4 กลุ่ม แสดงความคิดเห็นว่าการนำเงินเข้าประเทศและภาษีสำหรับ โครงการออกแบบต่างประเทศมีความแตกต่างจากในประเทศไทย โดยมีข้อควรระวังในเรื่องดังกล่าวนี้ โดยควรระวังในสัญญาการออกแบบว่าค่าบริการออกแบบที่ได้รับในจำนวนหลังจากภาษี เนื่องจาก อัตราภาษีในแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันอาจจะทำให้เกิดการขาดทุนได้ และสำนักงานสถาปนิกที่ จดทะเบียนในประเทศไทยจะต้องมาเสียภาษีรายได้ในประเทศไทยอีกด้วย มิฉะนั้นจะเป็นการเสียภาษี ข้ำซ้อน ส่วนในเรื่องการนำเงินเข้าประเทศซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูง ต้องศึกษาค่าใช้จ่ายในเรื่องดังกล่าวนี้ เพื่อคิด เป็นค่าใช้จ่ายรวมในค่าบริการออกแบบ นอกจากนี้บางประเทศมีปัญหาไม่สามารถนำเงินออกนอก ประเทศได้เป็นจำนวนมาก มีการจำกัดจำนวนเงินในการนำเงินออกนอกประเทศ อาจก่อให้เกิดปัญหา เรื่องกระแสเงินสดโครงการเนื่องจากต้องทยอยนำเงินออกและเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นอีกด้วย

4.4 วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นและประสบการณ์ของการปฏิบัติวิชาชีพและการ บริการออกแบบงานต่างประเทศ

การสอบถามความคิดเห็นและประสบการณ์ของการปฏิบัติวิชาชีพและการบริการงานออกแบบ ต่างประเทศ เพื่อให้วิเคราะห์ ข้อดี ข้อเสีย เหตุผลและปัญหาของการให้บริการของสถาปนิกที่ทำอยู่ ปัจจุบันในประเทศต่างประเทศ หาแนวทางการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น รวมทั้งหาแนวทางสำหรับสถาปนิกไทย ที่มีความต้องการที่จะทำงานออกแบบในต่างประเทศ

ในการสัมภาษณ์มีความไม่ชัดเจนของข้อมูล เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลาในการสัมภาษณ์และฐานข้อมูลของผู้สัมภาษณ์ ทำให้ไม่สามารถได้ข้อมูลในทางลึก ข้อมูลที่น่าเสนอเป็นภาพรวมของข้อมูล โดยอาศัยการรวบรวมความคิดเห็น และการยกตัวอย่างความคิดเห็นหรือประสบการณ์ของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยสรุปผลข้อมูลในรูปของตารางเปรียบเทียบในแต่ละกลุ่มตัวอย่างพร้อมการแจกแจงความถี่ เพื่อหาความแตกต่างที่เกิดขึ้น โดยมีหัวข้อดัง ต่อไปนี้

- เหตุผลในการเริ่มรับงานออกแบบต่างประเทศ
- เหตุผลที่ได้รับเลือกเป็นผู้ออกแบบงานต่างประเทศ
- ข้อดีและประโยชน์ที่ได้รับจากงานออกแบบต่างประเทศ
- ข้อจำกัดและอุปสรรคที่พบในการรับงานออกแบบต่างประเทศ
- ปัญหาที่พบในการรับงานออกแบบต่างประเทศ
- การทำงานร่วมกับสถาปนิกท้องถิ่น
- การเตรียมความพร้อมเพื่อรับงานออกแบบต่างประเทศ
- ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหา
- ปัญหาและข้อเสนอแนะอื่นๆ

ตารางที่ 4.18 แสดงเหตุผลในการรับงานออกแบบต่างประเทศของสถาปนิกแต่ละกลุ่มตัวอย่าง

สถาปนิกกลุ่มที่ 1	สถาปนิกกลุ่มที่ 2	สถาปนิกกลุ่มที่ 3	สถาปนิกกลุ่มที่ 4
<ul style="list-style-type: none"> - มีการกำหนดนโยบายการรับงานออกแบบต่างประเทศ เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานการออกแบบของสำนักงานให้เป็นที่รู้จัก (4) - ต้องการพัฒนามาตรฐานในการปฏิบัติวิชาชีพเพื่อเตรียมรับมือกับการเปิดเสรีในอนาคต (4) - ต้องการแสดงความสามารถของสถาปนิกไทย (2) - ได้รับผลตอบแทนทางการเงินสูง (2) - ได้รับการแนะนำจากบริษัทที่เคยร่วมงานกันและลูกค้าเดิม (1) - เนื่องจากวิกฤตเศรษฐกิจทำให้โครงการงานออกแบบในประเทศไทยมีจำนวนจำกัดจึงต้องขยายฐานลูกค้าออกไปหางานออกแบบต่างประเทศ (1) 	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องการเปิดตลาดต่างประเทศเพื่อขยายฐานลูกค้า (3) - ได้รับการแนะนำจากบริษัทบริหารงานเครือโรงแรม (1) - ได้งานจากการกระจายงานของสำนักงานสาขาในต่างประเทศ (1) - ต้องการพัฒนามาตรฐานและภาพลักษณ์ของสำนักงาน (1) - ผลตอบแทนทางการเงินสูง (1) 	<ul style="list-style-type: none"> - เนื่องจากวิกฤตเศรษฐกิจทำให้โครงการงานออกแบบในประเทศไทยมีจำนวนจำกัดจึงต้องขยายฐานลูกค้าออกไปหางานออกแบบต่างประเทศ (4) - ผลตอบแทนทางการเงินสูง (3) - ได้รับการติดต่อจากลูกค้าเดิมในประเทศให้เป็นผู้ออกแบบโครงการต่างประเทศ (2) 	<ul style="list-style-type: none"> - โครงการงานออกแบบในประเทศไทยมีจำนวนจำกัดจึงต้องขยายฐานลูกค้าออกไปหางานออกแบบต่างประเทศ (2) - ผลตอบแทนทางการเงินสูง (2) - ต้องการแสดงความสามารถของสถาปนิกไทย (1) - งานออกแบบต่างประเทศมีอิสระในการออกแบบมากกว่างานในประเทศ (1)

ตารางที่ 4.19 แสดงเหตุผลที่ได้รับเลือกเป็นผู้ออกแบบงานต่างประเทศ

สถาปนิกกลุ่มที่ 1	สถาปนิกกลุ่มที่ 2	สถาปนิกกลุ่มที่ 3	สถาปนิกกลุ่มที่ 4
<ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานมีผลงานที่ได้รับการยอมรับ ผลงานเผยแพร่ลงหนังสือระดับสากล (4) - สำนักงานมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับจากผลงานออกแบบที่มีรูปแบบเฉพาะหรือมีความเชี่ยวชาญในการออกแบบอาคารประเภทใดประเภทหนึ่ง (4) - ได้รับการแนะนำจากบริษัทที่เคยร่วมงานกันหรือลูกค้าเดิม (3) - มีการวางแผนการตลาดในระดับสากลเพื่อเผยแพร่ข่าวสารของสำนักงานให้กับลูกค้าเดิมและกลุ่มนักลงทุนที่มีศักยภาพอย่างสม่ำเสมอ (3) - ลูกค้าประทับใจผลงานออกแบบที่ผ่านมา (3) - สำนักงานสาขาของบริษัทต่างชาติ จึงได้รับความไว้วางใจจากลูกค้าต่างชาติ (1) - สำนักงานขนาดใหญ่ มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ (1) - การประกวดแบบระดับนานาชาติ (1) 	<ul style="list-style-type: none"> - มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับจากผลงานออกแบบในประเทศที่มีรูปแบบชัดเจนของสำนักงาน (2) - เป็นสำนักงานสาขาของบริษัทต่างชาติ จึงได้รับความไว้วางใจจากลูกค้าต่างชาติ (1) - เป็นสำนักงานขนาดใหญ่ มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ (1) - ร่วมทีมไปกับผู้ลงทุนชาวไทยซึ่งเป็นลูกค้าเดิมของสำนักงาน (1) - มี joint venture ต่างชาติ (1) - มีความคุ้นเคย หรือ มีความสัมพันธ์ทางธุรกิจอยู่ (1) 	<ul style="list-style-type: none"> - ค่าบริการออกแบบไม่สูงมากโดยที่ฝีมือการออกแบบได้รับการยอมรับปานกลาง (4) - ลูกค้าประทับใจในผลงานการออกแบบที่ผ่านมา (3) - มีการทำการตลาดในระดับสากล โดยการพิมพ์หนังสือเผยแพร่ผลงาน มีการจัดทำ website แสดงผลงานการออกแบบ (2) - มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับจากผลงานออกแบบในประเทศที่มีรูปแบบชัดเจนของสำนักงาน (1) - มีความคุ้นเคยหรือมีความสัมพันธ์ทางธุรกิจกันอยู่ (1) - ได้รับการแนะนำจากลูกค้าเดิม (1) - การประกวดแบบระดับนานาชาติ (1) 	<ul style="list-style-type: none"> - ค่าบริการออกแบบไม่สูงมากโดยที่ฝีมือการออกแบบได้รับการยอมรับปานกลาง (2) - ลูกค้าชอบในผลงานการออกแบบที่ผ่านมา (2) - มีการทำการตลาดในระดับสากลโดยการพิมพ์หนังสือเผยแพร่ผลงาน มีการจัดทำ website แสดงผลงานการออกแบบ (1) - มีความคุ้นเคย หรือมีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับลูกค้าเจ้าของโครงการ (1)

ตารางที่ 4.20 แสดงความคิดเห็นเรื่องข้อดีและประโยชน์ที่ได้รับจากงานออกแบบต่างประเทศ

สถาปนิกกลุ่มที่ 1	สถาปนิกกลุ่มที่ 2	สถาปนิกกลุ่มที่ 3	สถาปนิกกลุ่มที่ 4
<ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มประสบการณ์ในการทำงาน และพัฒนามาตรฐานในการปฏิบัติวิชาชีพให้เป็นระบบมากขึ้น (6) - ผลตอบแทนทางการเงินสูง (6) - หาประสบการณ์ในการทำงานที่สภาพแวดล้อมแตกต่างกันไป และเรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่างกันไป (4) - นำประสบการณ์ที่ได้จากการทำงานในระดับสากลมาช่วยพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพของสถาปนิกไทย (3) - สร้างชื่อเสียงให้เป็นที่ยอมรับจากผลงานต่างประเทศ (3) - เปิดโลกทัศน์ และมุมมองใหม่ (3) 	<ul style="list-style-type: none"> - หาประสบการณ์จากการทำงานในที่สภาพแวดล้อมแตกต่างกัน เรียนรู้วัฒนธรรมที่แตกต่าง (2) - พัฒนามาตรฐานในการปฏิบัติวิชาชีพเพื่อเตรียมรับมือกับการเปิดการเสรีในอนาคต (2) - สร้างชื่อเสียงให้เป็นที่ยอมรับจากผลงานในต่างประเทศ (2) - ผลตอบแทนทางการเงินสูง (2) - เพิ่มประสบการณ์ในการทำงานที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง การให้รายละเอียดในแบบมาก เพื่อลดปัญหาในระหว่างการก่อสร้าง (1) 	<ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มประสบการณ์ในการทำงานที่สภาพแวดล้อมแตกต่างกัน และเรียนรู้ข้อดีข้อเสียจากการทำงานร่วมกับสถาปนิกท้องถิ่นในประเทศต่างๆ (5) - ผลตอบแทนทางการเงินสูง ถึงแม้จะมีความเสี่ยงสูงแต่ก็มีโอกาสในการค้ำทุนสูงเช่นกัน (4) - สร้างชื่อเสียงให้เป็นที่ยอมรับจากผลงานที่ได้ก่อสร้างในต่างประเทศ (2) - พัฒนามาตรฐานในการปฏิบัติวิชาชีพเพื่อเตรียมรับมือกับการเปิดการเสรีในอนาคต และช่วยพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพของสถาปนิกไทย (2) - เปิดโลกทัศน์ และมุมมองใหม่ (2) - ขยายความสัมพันธ์ทางธุรกิจสู่ระดับสากล (1) 	<ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มประสบการณ์ในการทำงานที่สภาพแวดล้อมแตกต่างกัน และการทำงานร่วมกับสถาปนิกท้องถิ่น (3) - พัฒนามาตรฐานในการปฏิบัติวิชาชีพเพื่อเตรียมรับมือกับการเปิดการเสรีในอนาคต และช่วยพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพของสถาปนิกไทย (2) - ผลตอบแทนทางการเงินสูง ถึงแม้จะมีความเสี่ยงสูงแต่ก็มีโอกาสในการค้ำทุนสูงเช่นกัน (3) - การสร้างชื่อเสียงให้เป็นที่ยอมรับ (1)

ตารางที่ 4.21 แสดงความคิดเห็นเรื่องข้อจำกัดและอุปสรรคที่พบในการรับงานออกแบบต่างประเทศ

สถาปนิกกลุ่มที่ 1	สถาปนิกกลุ่มที่ 2	สถาปนิกกลุ่มที่ 3	สถาปนิกกลุ่มที่ 4
<ul style="list-style-type: none"> - ระยะทางและความสะดวกในการติดต่อประสานงาน ไม่สามารถไปตรวจงานก่อสร้างได้บ่อย (5) - การประสานงานด้านเอกสาร และระบบเอกสารที่เกี่ยวข้อง ต้องมีความละเอียดและรัดกุมมาก (4) - ความพร้อมของบุคลากร มีเฉพาะผู้บริหารหรือสถาปนิกอาวุโสเท่านั้นที่สามารถติดต่อประสานงานได้ ขาดบุคลากรสนับสนุน (4) - เรื่องมาตรฐานการทำงาน ตารางระยะเวลาการทำงาน (2) - ค่าใช้จ่ายโครงการสูง (1) 	<ul style="list-style-type: none"> - ความพร้อมของบุคลากรในเรื่องภาษา มีความจำเป็นต้องใช้ภาษาในการนำเสนอผลงาน (2) - เวลาและค่าใช้จ่ายโครงการมากว่าโครงการในประเทศ (1) - ต้อง มี ก า ร คี ก ษ า ขั อ มู ล ประกอบการออกแบบโครงการมากว่าโครงการในประเทศ (1) - เวลาที่แตกต่างกันระหว่างประเทศไทยและประเทศลูกค้า (1) - คุณภาพงานความละเอียดของแบบ และเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง (1) - ปัญหาความล่าช้าในการจ่ายค่าบริการออกแบบ (1) - ปัญหาเรื่องความรวดเร็วในการติดต่อประสานงานเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น (1) 	<ul style="list-style-type: none"> - ความเสี่ยงและค่าใช้จ่ายโครงการสูง (3) - ความพร้อมของบุคลากรในเรื่องมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพ โดยเฉพาะเรื่องขอบเขตความรับผิดชอบต่อความเสียหายของงาน (Liability)(2) - ความพร้อมของจำนวนบุคลากร ผู้บริหารหรือสถาปนิกอาวุโสเท่านั้นที่สามารถติดต่อประสานงานได้ ขาดบุคลากรสนับสนุน (2) - ความพร้อมของบุคลากรในเรื่องภาษา มีความจำเป็นต้องใช้ภาษาในการนำเสนอผลงาน (2) - ความพร้อมของบุคลากรในเรื่องพื้นฐานการบริหารและดำเนินธุรกิจ เรื่องเอกสารที่ได้มาตรฐานสากล (Documentary) (1) - ค่าบริการออกแบบต่ำจนไม่สามารถรับผิดชอบต่อภาระความเสียหายของงาน (1) - เกิดปัญหาหรือข้อผิดพลาดในการออกแบบโครงการขนาดใหญ่หรือโครงการที่มีความซับซ้อน (1) - เทคโนโลยี กระบวนการและรูปแบบนำเสนอผลงานออกแบบ (Presentation) ยังไม่ได้รับการยอมรับ (1) - ขาดความเชื่อมั่นและไว้วางใจว่าสถาปนิกไทยจะสามารถให้บริการออกแบบในงานนั้นๆ ได้ (1) - ความแตกต่างของกฎระเบียบและข้อบังคับต่างๆ (1) 	<ul style="list-style-type: none"> - ความพร้อมของบุคลากรในเรื่องภาษา มีความจำเป็นต้องใช้ภาษาในการนำเสนอผลงาน (3) - ความพร้อมของบุคลากรในเรื่องมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพ (2) - ความพร้อมของบุคลากรในเรื่องพื้นฐานการบริหารและดำเนินธุรกิจ (2) - ความเสี่ยง และค่าใช้จ่ายโครงการสูง (1) - ปัญหาเรื่องกฎหมายการทำธุรกิจ และการบริการงานออกแบบระหว่างประเทศ (1) - ไม่มีความเชื่อมั่นและไว้วางใจว่าสถาปนิกไทยจะสามารถให้บริการออกแบบในงานนั้นๆ ได้ (1)

ตารางที่ 4.24 แสดงความคิดเห็นต่อความสำคัญปัญหาที่พบของสถาปนิกกลุ่มที่ 3

	สำคัญมากที่สุด	สำคัญมาก	ค่อนข้างสำคัญ	ไม่ค่อยสำคัญ	สำคัญน้อย	คะแนนรวม
	ค่าตัว น้ำหนัก 5	ค่าตัว น้ำหนัก 4	ค่าตัว น้ำหนัก 3	ค่าตัว น้ำหนัก 2	ค่าตัว น้ำหนัก 1	
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	
1. ความเสี่ยงเรื่องการจัดการทางการเงิน		1	5		1	20
2. มาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพ	2	4		1		28
3. ลูกค้ำ ความแตกต่างทางวัฒนธรรม	1	1		5		19
4. ภาษาและการสื่อสาร	4	1	1	1		29
5. การทำงานร่วมกับสถาปนิกท้องถิ่น			1		6	9
ผลรวม	7	7	7	7	7	105

ตารางที่ 4.25 แสดงความคิดเห็นต่อความสำคัญปัญหาที่พบของสถาปนิกกลุ่มที่ 4

	สำคัญมากที่สุด	สำคัญมาก	ค่อนข้างสำคัญ	ไม่ค่อยสำคัญ	สำคัญน้อย	คะแนนรวม
	ค่าตัว น้ำหนัก 5	ค่าตัว น้ำหนัก 4	ค่าตัว น้ำหนัก 3	ค่าตัว น้ำหนัก 2	ค่าตัว น้ำหนัก 1	
	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	จำนวน	
1. ความเสี่ยงเรื่องการจัดการทางการเงิน	2			1	1	13
2. มาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพ	1		1	1	1	11
3. ลูกค้ำ ความแตกต่างทางวัฒนธรรม	1	1	1	1		14
4. ภาษาและการสื่อสาร		2	2			11
5. การทำงานร่วมกับสถาปนิกท้องถิ่น		1		1	2	8
ผลรวม	4	4	4	4	4	57

จากตาราง 4.22 สามารถสรุปได้ว่า สถาปนิกในกลุ่มที่ 1 ซึ่งเป็นสถาปนิกที่มีประสบการณ์สูง ได้แสดงความคิดเห็นเรียงลำดับตามความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นดังนี้

1. มาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพ
2. ภาษาและการสื่อสาร
3. ความเสี่ยงเรื่องการจัดการทางการเงิน

4. ลูกค้า ความแตกต่างทางวัฒนธรรม
5. การทำงานร่วมกับสถาปนิกท้องถิ่น

จากตาราง 4.23 สามารถสรุปได้ว่า สถาปนิกในกลุ่มที่ 2 ซึ่งเป็นสถาปนิกที่มีประสบการณ์ปานกลาง ได้แสดงความคิดเห็นเรียงลำดับตามความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นดังนี้

1. ภาษาและการสื่อสาร และลูกค้าความแตกต่างทางวัฒนธรรม
2. ความเสี่ยงเรื่องการจัดการทางการเงิน และมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพ
3. การทำงานร่วมกับสถาปนิกท้องถิ่น

จากตาราง 4.24 สามารถสรุปได้ว่า สถาปนิกในกลุ่มที่ 3 ซึ่งเป็นสถาปนิกที่มีประสบการณ์น้อย ได้แสดงความคิดเห็นเรียงลำดับตามความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นดังนี้

1. ภาษาและการสื่อสาร
2. มาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพ
3. ความเสี่ยงเรื่องการจัดการทางการเงิน
4. ลูกค้าความแตกต่างทางวัฒนธรรม
5. การทำงานร่วมกับสถาปนิกท้องถิ่น

จากตาราง 4.25 สามารถสรุปได้ว่า สถาปนิกในกลุ่มที่ 4 ซึ่งเป็นสถาปนิกที่มีประสบการณ์น้อย ได้แสดงความคิดเห็นเรียงลำดับตามความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นดังนี้

1. ลูกค้าความแตกต่างทางวัฒนธรรม
2. ความเสี่ยงเรื่องการจัดการทางการเงิน
3. ภาษาและการสื่อสาร และมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพ
4. การทำงานร่วมกับสถาปนิกท้องถิ่น

ตารางที่ 4.26 แสดงความคิดเห็นในการทำงานร่วมกับสถาปนิกท้องถิ่น

สถาปนิกกลุ่มที่ 1	สถาปนิกกลุ่มที่ 2	สถาปนิกกลุ่มที่ 3	สถาปนิกกลุ่มที่ 4
<ul style="list-style-type: none"> - การให้ข้อมูลในเรื่องของกฎหมายหรือข้อบังคับต่างๆ ที่ควบคุมเกี่ยวกับการออกแบบและการก่อสร้าง (6) - ช่วยประสานงานและแก้ปัญหา ระหว่างการก่อสร้าง (5) - การวางแผนงานโครงการ (4) 	<ul style="list-style-type: none"> - การให้ข้อมูลในเรื่องของกฎหมายหรือข้อบังคับต่างๆ ที่ควบคุมเกี่ยวกับการออกแบบและการก่อสร้าง (1) - การวางแผนงานโครงการ (1) 	<ul style="list-style-type: none"> - การให้ข้อมูลในเรื่องของกฎหมายหรือข้อบังคับต่างๆ ที่ควบคุมเกี่ยวกับการออกแบบและการก่อสร้าง (3) - การให้ข้อมูลในเรื่องของวัสดุก่อสร้าง และเทคนิคการก่อสร้างท้องถิ่น (2) 	<ul style="list-style-type: none"> - ขั้นตอนการทำแบบขออนุญาตและการขออนุญาต (1) - การให้ข้อมูลและการแปลเอกสาร จากภาษาท้องถิ่นเป็นภาษาอังกฤษ (1)

ตารางที่ 4.27 แสดงความคิดเห็นในการเตรียมความพร้อมเพื่อรับงานออกแบบต่างประเทศ

สถาปนิกกลุ่มที่ 1	สถาปนิกกลุ่มที่ 2	สถาปนิกกลุ่มที่ 3	สถาปนิกกลุ่มที่ 4
<ul style="list-style-type: none"> - ปรับปรุงความสามารถและคุณภาพบุคลากร เรื่องภาษา เทคนิคการนำเสนอ ผลงาน ระบบเอกสารการตกลงให้เป็นสากล(Agreement Document) (6) - พื้นฐานการบริหารและดำเนินธุรกิจ (4) - องค์ความรู้ประกอบการออกแบบ (3) 	<ul style="list-style-type: none"> - พื้นฐานการบริหารและดำเนินธุรกิจ (3) - องค์ความรู้ประกอบการออกแบบ (2) - ปรับปรุงความสามารถและคุณภาพบุคลากร เรื่องภาษา เทคนิคการนำเสนอ ผลงาน ระบบเอกสารการตกลงที่เป็นสากล (Agreement Document) (1) 	<ul style="list-style-type: none"> - องค์ความรู้ประกอบการออกแบบ (3) - พื้นฐานการบริหารและดำเนินธุรกิจ (1) - ปรับปรุงความสามารถและคุณภาพบุคลากร ทั้งในเรื่องของภาษา เทคนิคการนำเสนอผลงาน ระบบเอกสารการตกลงที่เป็นสากล (Agreement Document) (1) 	<ul style="list-style-type: none"> - องค์ความรู้ประกอบการออกแบบ (2) - พื้นฐานการบริหารและดำเนินธุรกิจ (2) - มาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพ (2) - การทำงานร่วมกับสถาปนิกท้องถิ่น (1)

ตารางที่ 4.28 แสดงแหล่งเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ในการรับงานออกแบบต่างประเทศ

สถาปนิกกลุ่มที่ 1	สถาปนิกกลุ่มที่ 2	สถาปนิกกลุ่มที่ 3	สถาปนิกกลุ่มที่ 4
<ul style="list-style-type: none"> - ลูกค้า เจ้าของโครงการ (6) - สถาปนิกท้องถิ่น (5) - ข้อมูลจาก internet (4) - สถานทูต (3) - หน่วยงานราชการ เช่น กระทรวง ต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ (2) - สมาคมวิชาชีพในประเทศต่างๆ (1) 	<ul style="list-style-type: none"> - ลูกค้า เจ้าของโครงการ (3) - หน่วยงานราชการ เช่น กระทรวง ต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ (2) - ข้อมูลจาก internet (2) - สถาปนิกท้องถิ่น (2) - สถานทูต (1) 	<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานราชการ เช่น กระทรวง ต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ (3) - สถาปนิกท้องถิ่น (3) - ข้อมูลจาก internet (2) - ลูกค้า เจ้าของโครงการ (2) 	<ul style="list-style-type: none"> - หน่วยงานราชการ (2) - สถานทูต (2) - ลูกค้า เจ้าของโครงการ (2) - ข้อมูลจาก internet (1)

ตารางที่ 4.29 แสดงข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาการรับงานออกแบบต่างประเทศ

สถาปนิกกลุ่มที่ 1	สถาปนิกกลุ่มที่ 2	สถาปนิกกลุ่มที่ 3	สถาปนิกกลุ่มที่ 4
<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาคุณภาพการทำงานและมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพของสถาปนิกไทย โดยการจัดสัมมนา การประชุมปฏิบัติการ (5) - แก้ไขและปรับปรุงปัญหาของระบบ Design and Construction Industry ให้มีระบบการทำงานที่เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมากขึ้น (Specialist)(3) - เตรียมความพร้อมเรื่องภาษา (3) - มีการวางแผนทางการตลาด (2) 	<ul style="list-style-type: none"> - แก้ไขและปรับปรุงปัญหาของระบบ Design and Construction Industry ให้มีระบบการทำงานที่เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมากขึ้น (Specialist)(2) - เตรียมความพร้อมเรื่องภาษา (2) - พัฒนาคุณภาพการทำงานและมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพของสถาปนิกไทย (1) - เผยแพร่ข้อมูลปัญหา และข้อมูลต่างๆ แก่กัน (1) 	<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาคุณภาพการทำงานและมาตรฐานการปฏิบัติวิชาชีพของสถาปนิกไทย โดยการจัดสัมมนา การประชุมปฏิบัติการ (3) - มีการรวมทีมกับนักลงทุน วิศวกร หรือผู้รับเหมาก่อสร้างในการไปทำโครงการต่างประเทศ (3) - หาแนวทางลดความเสี่ยงโดยกระตุ้นให้รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนการทำงานออกแบบต่างประเทศ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้สถาปนิกไทย (2) - แก้ไขและปรับปรุงปัญหาของระบบ Design and Construction Industry ให้มีระบบการทำงานที่เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านมากขึ้น (Specialist)(2) - มีการรวมกลุ่มของสถาปนิกเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาชีพ และสร้างความน่าเชื่อถือ (1) - เผยแพร่ข้อมูลปัญหา และข้อมูลต่างๆ แก่กัน (1) 	<ul style="list-style-type: none"> - หาแนวทางลดความเสี่ยงโดยกระตุ้นให้รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนการทำงานออกแบบต่างประเทศ เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้สถาปนิกไทย (2) - สถาปนิกไทยมีปริมาณมาก แต่คุณภาพยังไม่ได้รับการยอมรับ จึงควรหาจุดแข็งของสถาปนิกไทย เช่น คุณภาพและฝีมือในการออกแบบ ความรับผิดชอบ ค่าบริการวิชาชีพ (1) - มีการรวมกลุ่มของสถาปนิกเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาชีพ และสร้างความน่าเชื่อถือ (1) - มีการรวมทีมกับนักลงทุน วิศวกร หรือผู้รับเหมาก่อสร้างในการไปทำโครงการต่างประเทศ (1)

ปัญหาและข้อเสนอแนะอื่นๆ

จากการสัมภาษณ์นั้นสถาปนิกในกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 กลุ่มตัวอย่างได้มีข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

- ปัญหาลูกค้าไม่จ่ายค่าบริการออกแบบตามที่ตกลงไว้ ควรต้องหาบุคคลที่ 3 เข้ามาช่วยแก้ปัญหา
- ในการรับงานออกแบบต่างประเทศ มีข้อควรระวังว่านักลงทุนต่างชาติอาจจะเอาเปรียบสถาปนิกไทย ดังนั้นสถาปนิกจึงควรเลือกลูกค้าที่ดีด้วย มิใช่ให้ลูกค้าเป็นฝ่ายเลือกสถาปนิกแต่เพียงฝ่ายเดียว
- การรับงานออกแบบต่างประเทศโดยที่ไม่ถูกจำกัดเรื่องค่าบริการออกแบบที่ต่ำ จะทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของสถาปนิก
- หาท่างแก้ไขปัญหาเรื่องภาพพจน์ ความน่าเชื่อถือของสถาปนิกไทย ต่อลูกค้าชาวไทยและต่างชาติ